І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 212 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ЛИСТОПАДА 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 3, 1959 No. 212. VOL. LXVI.

ЗДА ВЖИВАЮТЬ ЗАХОДІВ ПРОТИ ІНТЕРВЕНЦІЇ НА КУБІ

Вашингтон. — Аж три урядові аґенції державний департамент і департамент справедливости та Федеральна Авіяційна Аґенція, 1-го листопада видали відповідні зарядження, щоб припинити спроби інтервенції на Кубі з території ЗДА, головним чином із Флориди. Державний департамент інтервеніював в цій справі в департаменті справедливости, щоб головний прокуратор припинив лети „чужих громадян" із летовищ на Флориді до Куби. Департамент справедливости вислав на Флориду більше як 100 урядовців з Уряду Іміґрації і Натуралізації, які мають дбати про те, щоб не відбувалися недозволені лети з Флориди до Куби, віддаленої від узбережжя ЗДА тільки на 100 миль. Проти тих недозволених летів звернулася теж і авіяційна аґенція, яка зарядила, що ті особи, які хочуть летіти до Куби, мусять предложити докладний плян лету на одну годину перед відлетом. Ці всі зарядження американських урядових аґенцій, це реакція на оскарження кубинського прем'єра Фіделя Кастра в тому, що ніби то ЗДА підтримують ворожі кроки кубинських еміґрантів проти режиму Кастра. Але ЗДА мусять інтервеніювати і в деяких европейських державах, щоб вони не продавали зброї до країн в районі Караїбського моря, бо тим способом спричиняють неспокій в тому обширі, де панує напруження між Кубою, Венесуелю та Домініканською Республікою, де президентом є Трухілльо. — Із Сіюдад Трухілльо, столиці тієї республіки, повідомив віце-президент Хоаквін Баляґер, що його уряд мусів видати на зброєння 50 мільйонів долярів тому, що побоюється інвазії з Куби. Д-р Баляґер сказав, що уряд платить за зброю готівкою, а бюджет країни не перевищив 150,000,000 долярів річно. Уряд не шукає позички закордоном, хоч він не відкинув би торговельного кредиту, який є потрібний продуцентам цукру. Домініканський уряд має вістки, що на Кубі вишколюються коло 3,000 партизанів, які мали б вести інвазію проти Домініканської Республіки. Ці партизани — це кубинці, венесуельці і дещо домініканців, вони перебувають на фармах в провінції Пінар дель Ріо і про них знає прем'єр Фідель Кастро. „Ми не маємо найменшого сумніву, що Куба і Венесуеля мають експанзивні і аґресивні цілі, а саме скомунізувати район Караїбських островів". Населення Домініканської Республіки, спокійне, і само знищило відділ аґресорів, які в червні ц. р. прибули були човнами до берегів республіки. — Державний департамент старається про те, щоб і европейські держави припинили постачати зброю деяким латинським американським країнам, як це вже зробили ЗДА, які зовсім зліквідували експорт зброї до тих країн, коли виявилося, що вони мають воєнні пляни. З торговельних кол надійшли інформації, що прем'єр Кастро в жовтні ц. р. купив 5,000 автоматичних крісів від бельгійської фабрики зброї, і сам прем'єр Кастро тримав один із тих автоматів у своїй руці, коли минулого тижня оскаржував ЗДА у ворожому становищі до Куби. Куба замовила в Бельгії 24,000 автоматів за 3,600,000 долярів. Бельгійський уряд „виправдується", що ця зброя призначена на оборону Куби проти інвазії. Недавно Бельгія продала 3,000 автоматів Венесуелі, яка як нарікає Домініканська Република, має вишколювати партизанів проти домініканського президента Трухілля.

Л. Т. Мерчент найменований на підсекретаря в державному департаменті

Вашингтон. — Президент Айзенгавер 31-го жовтня наменував Лівінґстона Т. Мерчента на становище, яке займав Роберт Морфі, який був підсекретарем в державному департаменті для політичних справ. Секретар Білого Дому Джеймс Гагерті сказав журналістам, що Конґрес, який збирається в січні 1960 року, розгляне справу затвердження цієї номінації. Перед цією номінацією Президент конферував із державним секретарем Крістіяном Гертером. Морфі відходить із державного департаменту 3-го грудня ц. р. , після 38 років праці в цьому департаменті. Мерчент був його заступником на становищі підсекретаря. Він працює в департаменті від 1942 року, і займав різні пости вдома і закордонм, тому має повні кваліфікації на те, щоб зайняти становище підсекретаря для політичних справ.

Світова Виставка в Ню Йорку в 1964 р. коштуватиме $500 мільйонів

Ню Йорк. — Ню Йорк вже знає, що Світова Виставка в 1964 році відбудеться в ньому, — бо єдиний його конкурент — Відень не бажає змагатися з Ню Йорком, і тому почав вже тепер підготовку до цієї великої події, яка відбудеться за 5 років. Вже визначено фінансову комісію виставки, яку очолює колишній підсекретар скарбу Джан В. Гейнс. Обраховано, що виставка має коштувати 500 мільйонів долярів, з того 350 мільйонів мають заплатити власники виставкових павільйонів — уряди закордонних держав, стейтів, міст і приватних концернів, а $150 мільйонів мусить дати місто Ню Йорк. Для порівняння треба пригадати, що виставка в 1939—1940 роках коштувала тільки $155 мільйонів.

В АМЕРИЦІ

● **Крайовий Пресовий Жіночий Клюб у Вашинґтоні** влаштував прийняття з нагоди 40-роковин свого існування і 63-річчя з дня народження пані Айзенгавер. Президент Айзенгавер вислав управі цього клюбу депешу, в якій ґратулював за його щораз визначнішу працю. Президент вислав також побажання своєму „дорогому й довічному приятелеві" — пані Айзенгавер.

● **У Стонтоні**, Вірджінія, де в родині пароха єпископальної церкви народився Вудро Вілсон, відбулися річні збори фундації його імени. На зборах вшановано 87-річну вдову покійного президента ЗДА. В домі, де він народився, влаштовано музей.

● **Центральна виборча комісія** в Ню Йорку повідомляє, що зареєстровані виборці, які минулого року не голосували і цього року не підуть до виборів, мусітимуть наново зареєструватися, бо, згідно з законом, постійно зареєстровані виборці мусять хоч раз на два роки голосувати.

● **Джо Половскі**, секретар товариства американських ветеранів, які в 1945 році зустрілися на ріці Ельбі з совєтськими військами, дістав повідомлення від високого совєтського урядовця в ЗДА, що письменник Борис Пастернак 27-го грудня прибуде доШикаґо, де виступить з доповіддю про російського письменника Ф. Достоєвського. Дальші інформації мали надійти з Москви, але вони такого змісту, що Пастернак відмовився прибути до ЗДА.

● **Уряд Цивільної і Оборонної** Мобілізації повідомляє, що цього року купуватиме для оборони країни тільки такі стратегічні матеріяли: хризолітовий азбест, малі діяманти та інші самоцвіти.

ПАНАХИДАМИ ЗА ПОЛЯГЛИХ ГЕРОЇВ ТА СВЯТОЧНИМИ АКАДЕМІЯМИ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКА СПІЛЬНОТА ВІДЗНАЧАЄ 41-ші РОКОВИНИ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

Богослуженнями в намірі Українського Народу, панахидами за поляглих героїв та святочними академіями, що відбулися минулої неділі, 1-го листопада в Ню Йорку, Нюарку, Филаделфії, Шикаґо, Ню Гейвені, Гартфорді, Пассейку Трентоні та ряді інших місцевостей започатковано цьогорічне відзначування 41-их роковин Листопадового Зриву у Львові та Східній Галичині. Відзначування цих роковин встановлення української суверенности і української влади в Західньо-Українській Народній Республіці в листопаді 1918-го року, що попередило об'єднання всіх українських земель в одній Українській Державі Актом Злуки 22-го січня 1919 року, заповіли майже всі більші і менші українські громади в цілій Америці, як і в інших країнах українського поселення, впродовж листопада.

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку, Відділ Українського Конґресового Комітету, влаштував в неділю 1-го листопада Листопадове Свято в залі середньої школи ім. Вашинґтона Ірвінґа. Програму відкрито співом американського гимну у виконанні Хору „Думка" під дир. Л. Крушельницького. Інженер Іван Базарко, відчитав „Акт проголошення Української Держави 1-го Листопада 1918 р.", а голова Комітету Іван Винник згадав про недавню трагічну смерть провідника ОУН Степана Бандери і просив вшанувати його пам'ять мовчанкою. Той сам хор відспівав український гимн, після чого д-р Володимир Калина виголосив промову про цьогорічне відзначування Листопадового Чину, який збігається з 250-річчям смерти гетьмана Івана Мазепи. — Пані Калина Чічка-Андрієнко відограла на фортепіяні Прелюд С-моль В. Барвінського, Поему-Леґенду В. Косенка і Прелюд Б-моль Л. Ревуцького. Пані Марта Кокольська - Кобрин (сопран) відспівала „Синю Чічку" М. Гайворонського, „Спіть герої" С. Шпєха, і „Минають дні минають ночі" М. Лисенка. Арт. Ярослав Пінот-Рудакевич віддеклямував О. Олеся „Зграя лебедина", а Михайло Дуда відспівав „Засумуй трембіто" Н. Нижанківського, „Думу" М. Гайворонського і „Жита" М. Гнатишина та ще наддатки. Хор „Думка" під тим самим диригентом відспівав в'язанку стрілецьких пісень М. Гайворонського і „Гей у лузі червона калина". Численна публіка щиро вітала виконавців програми.

ФИЛАДЕЛФІЯ ВІДСВЯТКУВАЛА ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ, ПОЛУЧИВШИ ЇХ З МАЗЕПИНСЬКИМ СВЯТОМ

Филаделфія. — В минулу суботу 31 жовтня у залі Горожанського Клюбу Український Конґресовий Комітет, Відділ у Филаделфії, уладив Святочний концерт у 41-річницю Листопадового зриву, получивши його проте своєю програмою з 250-річчям протимосковського виступу Івана Мазепи. Академію відкрив інж. І. Поритко. Святочну промову виголосив ред. Іван Кедрин-Рудницький. У концертовій частині співали мішаний і дитячий хори під орудою Юрія Оранського, Лев Рейнарович відспівав дві пісні композиції М. Фоменка з композитором при фортепіяні, Марта Шлемкевич відіграла Ліста „Мазепу", а Я. П. Рудакевич деклямував „Думу" Мазепи. Заля була вщерть повна.

У НЮ ГЕЙВЕНІ ВІДБУЛАСЬ ЛИСТОПАДОВА АКАДЕМІЯ ЗАХОДАМИ ВІДДІЛУ ОбВУА

Ню Гейвен. — Заходами місцевого Відділу Об'єднання б. вояків-українців в Америці відбулась в минулу неділю попол. в гарній залі новозбудованої церковної галі при George Street Листопадова Академія, яку відкрив коротким словом голова згаданого комбатантського Відділу сот. Ол. Козловський, який м. і. закликав численних приявних вшанувати пам'ять трагічно згинувшого Степана Бандеру. Святочну промову виголосив ред. І. Кедрин-Рудницький, у концертовій частині виступала м. і. Ганна Шерей з Ню Йорку. Крім цього концертову частину виповнили дві деклямації учнів та фортепіянове сольо. На перерві колишні військовики збірали пожертви на Фонд Інвалідів.

ЛИСТОПАДОВИЙ НАКАЗ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ ПОПЕРЕДИВ ЛИСТОПАДОВІ СВЯТКУВАННЯ В ДЖЕРЗІ СИТІ

Джерзі Сиғі. — Листопадовий Наказ місцевої Пластової Станиці в неділю 1-го листопада попередив окрему листопадову імпрезу, що відбудеться старанням Відділу УККА в половині місяця. Листопадовий Наказ Пластової Станиці був получений з відкриттям власної пластової домівки в місцевому новому Народному Домі. О год. 12-ій вполудне в українській католицькій церкві св. Петра і Павла була відправлена Служба Божа в намірені Українського Народу, під час якої всі пластуни приступили до св. Причастя. Після Богослуження була відправлена панахида за Слугу Божого Андрея Шептицького та поляглих Героїв Листопадового Зриву. О год. 4-ій по полудні в новій власній домівці відбувся пластовий Листопадовий Наказ, як теж заприсяження новонайменованих юнаків і перехід новаків до юнацтва. Домівка була вщерть заповнена батьками і прихильниками пластунів. Від Станиці промовляв станичний Юрій Ференцевич, від Пластприяту п-ні Мирослава Драган а головну промову виголосив голова Крайової Пластової Старшини д-р Ярослав Падох. Після програми відбулося скромне прийняття в сусідній домівці СУМА, що підкреслювало приклáдну співпрацю молодечих організацій в цій громаді.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНС НЮ ЙОРКУ ПЕРЕБРАВ СПРАВУ СТИПЕНДІЙНОГО ФОНДУ

Ню Йорк. — Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу Великого Ню Йорку перебрав започатковану „Дністром", Відділом УНС ч. 361, справу стипендійного фонду при УНСоюзі та вибрав Комітет, що має дальше цю справу реалізувати. Справа цього фонду була одною з головних точок на порядку нарад Окружного Комітету, що відбулись минулої п'ятниці, 30-го жовтня, в приміщеннях місцевого Українського Народного Дому. Зборами проводив голова Окружного Комітету, заступ. гол. предсідника УНС Йосип Лисогір, а учать в цих нарадах взяли ,крім представників багатьох місцевих Відділів також інші члени Головного Екзекутивного Комітету: гол. пред. Дм. Галичин, заступниця гол. предсідника Анна Герман, гол .секретар д-р Яр. Падох і гол. касир Р. Слободян, як і гол. контролер П. Кучма. Справу стипендійного фонду реферував її ініціятор у „Дністрі" п. Ковальчук, а його доповнювали п. Малетич, д-р Левицький та інші. Після оживленої дискусії, Окружний Комітет рішив перебрати дальший розгляд тієї справи та вибрав для цього окремий комітет з п. Ковальчуком і д-ром Левицьким на чолі. Багато уваги на цих зборах віддано зокрема справі організації нових членів та успішного завершення ювілейної організаційної кампанії, що саме тепер ведеться для відзначення 65-річчя УНСоюзу. В цій опрганізаційній справі, зреферованій детально головним секретарем д-ром Я .Падохом, забирали голос всі приявні екзекутивні урядовці, як і представники поодиноких Відділів.

ФЛЬОТА ДОМАГАЄТЬСЯ 1.9 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ НА ЗДІЙСНЕННЯ ПРОГРАМИ ПОЛЯРНОЇ ОБОРОНИ

Вашингтон. — Фльота З'єдинених Держав рекомендує, щоб в бюджет на новий фіскальний рік вставити суму 1,900,000,000 долярів на здійснення її програми полярної оборони, яка передбачає будову нових атомових підводних човнів з можливістю вистрілювати ракети та на відповідне дальше озброєння. Впродовж цього року на ту програму видано 600,000,000 долярів, отже від нового бюджету фльота вимагає більше ніж три рази таку суму. Досі на цю програму полярної оборони, відому як „Полярна Зірка", видано вже 2,600,000,000 долярів. Секретар оборони ще не забрав становища у справі пропозиції нових видатків на полярну оборону, але загально вважається, що він цю пропозицію піддержить. Упродовж цього року фльота дістала три атомові підводні судна. Нова програма передбачає будову дальшої серії того року кораблів, що були б спроможні випускати атомові ракети з-під води, як і цілий ряд іншої зброї. Свою вимогу до бюджету фльота мотивує важливістю полярного обширу для загальної оборони ЗДА та вільного світу перед можливістю ворожої аґресії.

ЗДА готові зректися своїх морсько-летунських баз у Марокко

Рабат. — У зв'язку з теперішнім перебуванням у Вашинґтоні марокканського прем'єра Абдаллаха Ібраґіма американський уряд в офіційній заяві висловив у принципі готовість евакувати свої існуючі в Марокко від останньої війни, 5 великих морсько-летунських баз. - У цій справі ведуться від довшого часу переговори між ЗДА й Марокко. В минулому серпні ЗДА погодилась вплачувати кожного місяця до каси Марокко по 1,000.000 дол. титулом заплати за послуги від цивільних автохтонних робітників, зайнятих на базах. Американська заява ще раз стверджує, що ЗДА визнають суверенність марокканської держави над територією, на якій ті бази стаціоновані, що задовільняє престижеві Марокко. Коли ЗДА зліквідують свої тамошні бази і в якій мірі це станеться, цілком чи частинно, все це буде вирішене щойно в ході дальших переговорів. На поменшення стратеґічної вартости марокканських баз Америки вплинуло збільшене стратеґічне значення керованих ракет та встановлення Америкою трьох ракетних баз в Европі: в Англії, в Італії і в Туреччині, при чому такі ракетні бази ще мабуть, встановлять в Західній Німеччині. Зате Франція відмовилась, а саме Америка зреклася думки про влаштування ракетних баз в Греції.

Уряд плянує зменшити допомогу закордонові на 700 мільйонів долярів

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що уряд вже тепер плянує зменшити допомогу закордонові в 1960-1961 році на 700 мільйонів долярів в порівнянні з двома попередніми роками. На 1959 рік Президент просив призначити на цю ціль 3,942,000,0000 долярів, а на біжучий фінансовий рік 3,930,000,000 дол. Гадають, що на 1961 р. Президент просититиме 3,300,000,000 дол. або 3,200,000,000 дол. Це значить, що уряд зажадає стільки ц. р. що ухвалив був Конґрен — 3,226,000,000. Досі звичайно Конґрес зменшував бажану урядом суму на яких 16 до 18 відсотків. Якщо те саме станеться і в найближчому році, то це значить, що Конґрес призначить на допомогу закордонові коло 2,500,000,000 дол. Уряд пропонуватиме менше на допомогу закордонові, бо хоче зменшити дефіцит внаслідок цього, що ЗДА більше видають своїх долярів закордон, ніж їх звідси дістають. В 1958 р. цей доляровий дефіцит виносив дол. 3,400,000,0000, а цього року має винести коло дол. 4,000,000,000. Видані на допомогу гроші не вертаються до ЗДА.

● **Французький маршал Альфонс Жуен**, найвищий ранґою військовий старшина Франції, дістав перестерогу від генерала де Голя, щоб він тримався здалека від актуальної політики. Маршал Жуен виступив недавно на сторінках часопису „Аврор" проти політики де Голя в Альжирі. У своєму житті він мав уже не раз неприємність за свій „довгий язик" — стверджують газети.

„БІЛА ОСІНЬ" В КОЛОРАДО

Тоді, як східні стейти Америки мають тепер багатобарвну „золоту осінь", Колорадо має зиму . . . На фото: присипані раннім сніґом автомобілі в Денвер, Колорадо, де існуй також Українська Громада.

ЗАХІД ПРИГОТОВЛЯЄ СВОЮ КОНФЕРЕНЦІЮ „НА ВЕРШИНАХ"

Вашингтон. — ЗДА, Англія і Західня Німеччина відповіли вже позитивно на запрошення від французького президента Шарля де Ґоля, щоб 19 грудня ц. р. відбути в Парижі з'їзд голів цих держав. Учасниками будуть президент Айзенгавер, англійський прем'єр Геролд Мекміллен, французький президент Шарль де Ґоль і західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер, як теж їхні міністри закордонних справ. Американські керівні кола передбачають ту конференцію на три чотири дні, щоб можна було на Різдво вернутись до дому. Тим часом ведеться вже між столицями тих чотирьох західніх держав жвавий обмін думок на тему денного порядку цієї західньої „конференції на вершинах" і такої її мериторичної підготови, щоб зібрані там державні мужі могли дійсно вирішити найважливіші принципові справи. Найпершою темою нарад буде час і предмети нарад найближчої колективної зустрічі з Хрущовим на західньо-східній конференції „на вершинах". В західніх колах — твердить преса — існує переконання, що англійському прем'єрові Мекмілленові не вдасться захитати позицію французького президента де Ґолля, який твердить, що він може поїхати на західньо-східню конференцію „на вершинах" тільки після своєї розмови з Хрущовим, що приїде до Парижу, мабуть, у лютому в наступному році, ото ж така нова Женевська конференція голів урядів не може відбутись перед весною наступного року. До того часу може ще багато дечого у світі змінитись. Особливо в ділянці роззброєння трудно буде в грудні приймати остаточний плян поведінки всіх західніх держав, бо в січні починає діяти 10-членна комісія для справ роззброєння. Західні кола ставляться до нової західньо-східньої конференції „на вершинах" з більшим оптимізмом після суботнішньої промови Хрущова на Верховному Совєті в Москві, в якій він заявив уперше згоду, щоб контрольна система діяла відразу від першої стадії роззброєння і щоб вона охоплювала всі країни, що переводитимуть роззброєння. Також „лагідний" тон виступу Хрущова, без ніяких провокаційних зачіпок і лайок супроти будь-котрої з західніх країн, як теж його очевидне відсепарування себе від аґресивної акції комуністичного Китаю супроти Індії — зробило в західніх керівних колах добре враження — твердять західні коментатори. Зате на зустрічі західніх провідників 19 грудня у Парижі буде напевне мова про те, що Хрущов розуміє під „обопільними концесіями", які він поручав, щоб могти осягнути „співіснування".

Неру стверджує військову здібність Індії протиставитись аґресії Китаю

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру заявив у своїй промові в минулу неділю в місті Гінді, що Індія переводить військові приготування на всякий випадок з уваги на комуно - китайську аґресію та що індійські збройні сили достаточно сильні, щоб таку аґресію відбити. Все ж, він виступив проти надто голосних „крикунів", бо, мовляв, крик не означає відваги ані віри в збройні сили. Неру боронив індійський уряд проти закидів, що в прикордонній індійсько-тибетській смузі, де китайські комуністи посодять себе в провокаційно - аґресивний спосіб, не змасовано раніше великої армії. Неру признав, що ніхто не міг сподіватися, що комуністичний Китай змінить свою політику супроти „заприязненної сусідської країни". 25,000-авдиторія індійців не була дуже вдоволена заявою Неру, бо настрої в індійському громадянстві дуже радикальні супроти китайських комуністів. Ці настрої ще погіршились після проголошення комуно-китайським урядом в минулу п'ятницю декларації, з якої виходить, що комуністичний Китай ще збільшує свої територіяльні претенсії до Індії. Китайські комуністи твердять, що 32,000 кв. миль на південь від устійненої в 1914 році т. зв. „лінії МекМагона" — це „китайська" територія.

Хрущов закликає до „компромісів", але заявляє „вірність принципам комунізму"

Москва. — Нікіта Хрущов виголосив в минулу суботу 31 жовтня ц. р. перед Верховним Совєтом, який зробив йому велику овацію, промову, що тривала 1 годину і 40 хвилин, в якій зробив перегляд всіх важливіших міжнародних проблем. Хрущов говорив по привичній лінії потреби співіснування, при чому заявив, що воно повинно спиратися на обосторонніх поступках і на компромісах, але запевнив, що СССР не відступить від принципів Маркса-Леніна. В ділянці міжнародного роззброєння — казав Хрущов — Москва підтримує свою пропозицію на повне і загальне роззброєння, але готова погодитись теж і на вужчі його рямці. Хрущов признав принцип, що треба переводити контролю в кожній стадії роззброєння. Він підтримав становище комуністичного Китаю щодо конечности „визволення" Формози (Тайвані).

У СВІТІ

● **Віце-президент Індії** д-р Сарвепалі Радхакрішнан не прийняв запрошення Пейпінґу приїхати до червоного Китаю з візитою. Це найбільший „афронт", що його до цього часу зазнав комуно - китайський уряд від представника будь-якої азійської країни.

● **У Південній Італії**, після безпосереднього 50-годинного зливного дощу, обсунулась величезна лявіна, відрізавши від світу коло 400 осіб в селі Цамбана. Кілька років тому лявіна знищила половину цього села. Рятункова експедиція намагається врятувати людей, поки обсування землі не знищить решти села.

● **У Совєтах** найбільшою сенсацією є тепер кольоровий фільм „Хрущов в Америці", в якому Нікита є центральною фіґурою. На тому фільмі показують головно „великі маси" американців, які „радісно" вітають совєтського диктатора. Показано, як з висоти 140-го поверху Емпайр Стейт Білдінґу Хрущов оглядав Ню Йорк, його виступ в Об'єднаних Націях, але не показано жадної американської школи, шпиталю, церкви, робітничої оселі. Американська преса підкреслює, що президент Айзенгавер і найславніші фільмові зірки Мерилен Монро та Франк Сінатра є в тому фільмі тільки сірим тлом, на якому виступає найбільша „зірка" — Хрущов.

● **Андрей Кузнєцов**, совєтський академік, заявив на Світовому конґресі сферичної авіяції і медицини у Римі, що Совєти вже підготовили людину для подорожі торпедою в міжплянетних просторах. Американський генерал Оливер Найес заявив на це, що й Америка матиме „свого пасажира", якщо тільки „буде готова машина".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІЗИТА ХРУЩОВА І ПРОПАҐАНДА

Коли виринула думка запросити Хрущова до Вашингтону, керівні американські чинники вже здавали собі справу, що Совєти використають цю подію для своєї пропаґанди. Натякали на це виразно і сам президент Айзенгавер і віцепрезидент Ніксон, признавши ще перед приїздом Хрущова, що те запрошення і ті відвідини сполучені з певним „риском". Виправдувано цей риск вимогою вищого порядку — конечністю шукати шляхів до миру — але не закривано очей на небезпеку скріплення совєтського престижу внаслідок тієї візити, відповідно насвітлюваної майстрами большевицької пропаґанди.

А втім, хоч усі в ЗДА й взагалі на Заході передбачали, що відвідини Хрущова стануть ласим кусеньм для пропаґанди Москви, щойно згодом, коли вже почала діяти совєтська пропаґандивна машина, можна було перевірити, до чого вона здібна. Пригадаємо, що відразу почалося фальшування правди про те, як американська державна верхівка й американське громадянство прийняли Хрущова. Читачі совєтської преси й слухачі радіо дізнавались про нібито небувалий в Америці ентузіязм Хрущовим, з якого тут не можна було бачити ані найменшого сліду. Про компромітацію Хрущова в Клюбі крайової преси у Вашингтоні і на прийнятті у фінансистів в Ню Йорку, з посадником Лос Анджелесу, про протихрущовські демонстрації — не було в совєтському звітуванні ані слова. Коли ж не можна було зовсім прикривати зудару Хрущова з найвищими представниками американських робітничих спілок — пішла груба лайка проти речника робітничих діячів на зустрічі в Сан Франсіско, голови могутньої спілки автомобільних робітників Волтера Рутера, як проти „зрадника робітничих інтересів" та „лакея капіталістів". Зате підкреслено славлено президента Айзенгавера, як ніби однодумця Хрущова в миролюбних змаганнях, з одночасним промовчуванням, в яких конкретних справах Айзенгавер не погоджується з Хрущовим. Тенденція ясна: ніби ЗДА вже „співіснують" з СССР. Разом з цим на всі лади й способи розтрублюється нібито переломову історичну подію, якою була промова Хрущова на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, дармащо з тою самою нереальною пропозицією скасувати всі армії у світі, всі військові бюджети, знищити всі склади зброї й закрити всі військові школи — виступав уже й Літвінов ще в Лізі Націй, і цю фантастичну пропаґанду торочили різні московські „пацифісти".

Пропаґандивному використовуванню візити Хрущова в Америці все ще не видно кінця. Ось минулого тижня в усіх совєтських кінах почали висвітлювати кольоровий фільм п. з. „Хрущов в Америці". Він зроблений цілком по лінії, яку накреслили плянувальники з партійного секретаріяту: показувати Хрущова в центрі „розентузіязмованих американських мас", а всю Америку і все, що в ній є, включно з Айзенгавером, Білим Домом, палацом Об'єднаних Націй та фільмовими зірками Голлівуду, представити як сіре тло, як сценарій для виступу головного актора — Нікіти Хрущова, завжди усміхненого, активного, енерґійного державного мужа, що приїхав до Америки „рятувати мир". Чого не можна показати на фільмі — те доповнює записаний на стрічку й синхронізований словесний коментар. Так, наприклад, показуючи Хрущова у машинобудівельній фабриці в Сан Хозе, в Каліфорнії, коментатор з сміхом „мимохідь" додає, що Америка не має ще фабрики для продукування ракет на Місяць. На фільмовій стрічці немає „супермаркетів", департаментових крамниць, американських мешкальних домів, шкіл, шпиталів, робітничих харчівень. Але не можна було цілком вимазати Америки з фільму, який представляє Хрущова. І тому, — як пише кореспондент „НЙ Таймсу" в Америці, — люди в Совєтах масово йдуть дивитися на той фільм, щоб виловити з нього бодай окрушинки американської дійсности — кинути бодай оком на американські автостради, потяги, вулиці. До такого підстриженого фільму додано ще короткометражовий фільм — життєпис Хрущова, що починається з його робітничої кар'єри, потім через славу „оборонця Сталінграду і визвольника Києва", аж до моменту, коли він вручає Айзенгаверові у Білому Дому мініятюрний модель совєтської емблеми завезеної на Місяць „лунніком". У тому фільмі нема й сліду Сталіна, культ якого скасовано. Але культ особи Хрущова дістав нову порцію пального з його подорожі до Америки. Саме минулого тижня вийшла книжка про ці відвідини, — по цій самій лінії, що фільм.

Але пропаґанда ніколи не може заступити політики. Вона не може розв'язати проблем, не може задурманити інших державних керівників. І тому й нинішній большевицькій пропаґанді довкола подорожі Хрущова до ЗДА мусить прийти кінець. Коли ж Москва не змінить політики в сутніх конкретних міжнародних справах, то й уся ця теперішня пропаґанда та її тимчасові успіхи підуть на нівець.

МОСКОВСЬКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КИЇВ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ

Перед нами чепурно виданий провідник по Києву в англійській мові: „KIEV," Foreign Languages Publishing House, Moscow, 1956. Книжка формату вісімки, видана на добрім папері, сторінок 80, ілюстрації виконані глибокомідяним друком. На обкладинці пам'ятник Богданові Хмельницькому.

Хиби провідника: непрактичний, великий формат, замість вигідної шістнадцятки, що це роблять усі видавництва в Европі й Америці). Немає індексу, і тому потрібної інформації треба шукати по цілій книжці. До провідника не долучено орієнтаційної мапи Києва із об'єктами, гідними оглядання. Не подано часу, коли відкриті музеї, і не вказано, як до них дістатися.

Зміст провідника поділений на розділи: минуле й теперішнє; славні пам'ятки; археологічні й історичні пам'ятки; місця революційного значення; музеї й заповідники; пам'ятники; архітектура деяких адміністраційних, наукових, культурних і виховних установ; театри й стадіони.

Провідник по Києву — столиці УССР друкований не в Києві — видно, що в Києві нема відповідних друкарень, і Москва мусить друкувати його у себе.

Перелистковуючи цей провідник, пізнаємо його виразну ціль — витворити в чужинця-туриста переконання, що Київ це є споконвіку московське місто, яке щойно по злуці з Москвою прийшло до великого розквіту, а по другій світовій війні, по повнім зруйнуванні його німцями (большевики тут зовсім ні при чім), завдяки допомозі інших совєтських республік, а в першій мірі старшобратньої Москви, не тільки вернулося до давнього виду, а ще й сильно розбудувалось.

„Київ, столиця Радянської України, є важливим промисловим, культурним і науковим центром Радянського Союзу, значним залізничим вузлом та річковим портом... Згідно зі старовинними російськими літописами, князь Олег з Новгороду поплив у 882 році зі своїми воями вниз Дніпром, здобув Київ і сказав: „Це буде мати російських городів...."

Далі говориться про Київську Русь (Kievan Rus). Походження назви Києво-Печерського монастиря пояснене московським словом „пещеры" („peshcheri in Russian").

У 12-13 століттях — читаємо далі в цьому провіднику — „російські краї" були під безупинними нападами кочівничих печенігів і половців. Київ відіграв провідну ролю в боротьбі з ними. Остаточно Київ знищили й спалили татари". Само собою, дарма шукати якоїсь згадки про зруйнування й пограбування Києва Андрієм Боголюбським ще перед навалою татар.

„В періоді февдального розчленування й жахливої татарсько - монгольської інвазії дальший соціяльний і економічний розвиток Руси привів до поступового відокремлення частин старовинних росіян. В 14 і 15 столітті російський український і білоруський народи розвинулися з одного спільного старого російського кореня з власною економікою, мовою, культурою й способом життя".

Все те подано згідно з вказівками ЦК Всесоюзної Партії, як має бути подавана історія українського народу.

„Українські землі — твердить далі автор провідника — попадають під володіння Литви, потім Польщі, аж визволяють їх Богдан Хмельницький, і Переяславська рада в січні 1654 р. проголошує воз'єднання України з Росією в одну Російську Державу. „Сповняються відвічні прагнення й надії українського народу, і це стає зворотною точкою в їх історії... Воз'єднання України з Росією відіграє важливу прогресивну ролю в дальшому економічному, політичному й культурному поступі українського й російського народів".

Чужинець-турист, що не має поняття про правдиву історію України, читає ці нахабні московські брехні й дивується, чому українці нарікають на якесь московське ярмо, чому хотять вони відриватись від Росії, яка принесла їм просто Божу благодать. Вони й не догадуються, що Москва принесла на Україну ще дошкульніше закріпачення, як було за Польщі, а про українську культуру подбала так, що заборонила навіть друкувати книжок в українській мові! До 1917 року не було в Україні українських шкіл.

Які ті інформації для чужинця забріхані, видно ясно з того, що нема в тій книжці ані згадки про те, що в 1919 році до Києва увійшли об'єднані українські армії, нема згадки про зруйнування в 20-их роках чудових церков у стилі ненависного для Москви козацького барокка, що з них деякі фундував „зрадник" Мазепа. Їх взагалі ніколи не було! Не знайдете й згадки про те, що большевики хотіли були розібрати навіть собор св. Софії, а не розібрали лише тому, що піднявся протест у цілім культурнім світі.

Само собою, читаючи про Софійський собор, чужинець-турист довідується, що це найвизначніша пам'ятка „російської" архітектури.

Згадуючи про гроби Кочубея й Іскри, визначних козацьких вождів кінця 17 століття, які рішучо противились намаганням відірвати Україну від Росії й підпорядкувати її Польщі", турист довідується про гетьмана - „зрадника", який стратив обох вождів — патріотів".

Та, мабуть, уже досить цитат із цієї наскрізь брехливої книжки.

Прочитавши цілий цей московський провідник по Києву для туриста-чужинця, кожному стане ясно, чому по таких інформаціях загал чужинців, виводить переконання, що Київ — споконвіку московське місто, що Україна завдячує Москві все, що має із культури, мистецтва і науки.

Не виключене, що й американські сенатори, прочитавши цю книжку, набрали переконання, що українцям немає чого хотіти відриватися від Москви.

Іван Вербяний

1894 — 1959
65 років на службі членам і народові! — Ставайте ювілейними членами Українського Народного Союзу!

ЧИ ЗАГРОЖУЄ ФРАНЦІЇ ПЕРЕВОРОТ

Париж. — Одні кажуть, що таке питання можуть ставити тільки ті, хто попав в гістерію від страху перед правими. Інші вважають, що загроза перевороту у Франції справді реальна. Правда, як звичайно, лежить десь посередині.

Французькі політичні коментатори з незвичайним від травня минулого року хвилюванням чекали на відкриття осінньої сесії парляменту. На перший погляд це хвилювання нічим не було виправдане. Чого б хвилюватися: де Голь має велику більшість у парляменті, його заява про самовизначення альжирського населення переносить справу в далеке майбутнє, отже — хто може пробувати серйозно такій політиці протиставитись? А взагалі, хто може сьогодні протиставитись де Голеві?

Комуністи доволі послаблені, та й Франція взагалі не наставлена на революцію, зокрема ж після Мадярщини. Не-комуністична лівиця зовсім здеззорганізовані. Праві, в більшості за де Голем, а меншість крайніх правих являє собою таки справді знікальну меншість. Та й на кого могла б ця меншість спертися?

Але справа не така вже й проста. Це правда, що не-комуністична лівиця зовсім не здібна перебрати владу. Комуністи також не входять в гру, поки не провалився новий режим з скандалом. Але крайні праві кола можуть зчинити бучу, якби могли спертися на армію. Точніше кажучи, не завжди, але коли мова про Альжир, то вони можуть мати за собою частину армії.

Залишається все ж не вирішеним питання: чи справді армія пішла б проти де Голя? Це не є виключене, але тільки в випадку якогось провалу його політики. До сії нічого не сталося такого, що вказувало б на те, що армія може піти проти режиму. Треба признати, що свої поступки на шляху розв'язки альжирського питання де Голь позує так уміло, що сьогодні він може бути зовсім певний вірности армії. А крім того, не треба забувати, що почуття леґальности у Франції має стільки ваги, що навіть під час війни викликало багато несподіванок. Тим більше можна рахувати на те почуття, коли його на пробу виставляє де Голь, і то на пробу не надто важку.

А все ж усі хвилювались перед відкриттям парляментарної сесії. Хвилювалися тому, що в лоні парляменту ділялися незрозумілі речі. Лівиця підносила питання ролі парляменту, підносили питання, чи парлямент грає будьяку ролю у Франції. Крайні праві елементи підносили закид, що заява де Голя про самовизначення альжирського населення є протиконституційна й нелеґальна. Мусульманські посли з Альжиру „застрайкували": вони заявили, що не братимуть участи в дебатах, поки не „зміниться положення". Вже самий цей факт викликав поважний конфуз.

Але в парляменті все пішло наче по писаному. Уряд, устами прем'єра переповів основну точки заяви де Голя і отримав затвердження цієї політики. За уряд висловилося 440 послів, проти — всього 40. Стрималось — 20. Чого ще можна сподіватися після такого висліду парляментарного голосування?

Та справа не така проста. Очі на загрозливість ситуації відкрив атентат на колишнього міністра Міттерана, визначного діяча французької не-комуністичної лівиці. Ніхто не має сумніву, що це діло правих екстремістів, бо вони висилали йому листи з погрозами. Але не тільки йому. Багатьом іншим представникам опозиції також. Недавно бельгійська поліція заарештувала на кордоні колишнього посла партії Лужада і в його автомашині знайшла бомбу. В Альжирі парашутисти почали громити мусульманське населення з криком „Геть де Голя!".

Це вже симптоми серйозної недуги. Але це далеко не все. З ЮНР, партії, що на ній спирається більшість де Голя в парляменті, виступило понад 10 послів, протестуючи цим проти його поступок альжирцям. А дебати внутрі цієї групи були такі бурхливі, що на них запрошено самого прем'єра Дебре. У висліді тих дебатів відбулися ревізії в помешканнях коло 80 відомих правих екстремістів. У багатьох з них знайдено документи, які свідчать про існування у Франції і в Альжирі антитерористичної організації, яка на власну руку бореться з альжирським підпіллям. Доки ця боротьба стосувалася тільки альжирських підпільників, мало на це звертали увагу, хоч ясно було, що це вияв недуги, бо що ж станеться з державою, коли в ній кожен на власну руку організує „військо" чи „оборонні акції". Відомо, що це приводить до хаосу. Але ось ці „патріоти" почали вже атакувати не тільки підпілля...

Останніми днями говориться про те, що викрито справжній комплот: одна права група підготовляла уряд, що мав би заступити сучасний уряд Дебре. Одному з міністрів Дебре пропоновано в цьому новому уряді становище прем'єра. Все це було б смішне, коли б не кулі в автомашині Міттерана, коли б не бомби в автомашині пужадиста, коли б не вигуки парашутистів.

Які є можливості перевороту у Франції?

Два роки тому стверджували ми зріст впливів правих. Завершилось це приходом до влади де Голя і ЮНР. Але не треба забувати двох фактів: де Голь не прийшов би до влади, коли б не справжнє банкрутство Четвертої Республіки, і другого факту — де Голь не прийшов би до влади, коли б не загроза парашутистів. Обидва ці факти визначають нинішню ситуацію: де Голь стоїть настільки твердо, наскільки зуміє змінити стан, що панував за його попередників. У господарській ділянці багато поправилося, але не так багато, щоб можна було говорити про повну перемогу. В альжирській справі ще нічого конкретного не сталося. Тому комплоти не виключені.

Комплот і переворот не виключені, але справа ще не визріла. Ще ніхто не може сказати, що де Голь провалився. Саме тепер є надії на полагодження альжирського питання або на початок його полагодження. Всі мають надію на покращання ситуації, а тому комплот могли б переводити тільки справді незначні праві екстремісти, за якими й армія не піде, бо ж армія не дуже прихильно ставиться до тих колоністів, які продають воякам в Альжирі воду, коли вони повертаються з військових операцій. А власники фарм та підприємств в першу чергу дають кадри для крайніх правих груп.

Отже, сьогодні нічого режимові не загрожує. Питанням залишається, як довго такий стан триватиме. Досі де Голь вмів розгравати партії. Грав він поволі, бо положення дуже складне і спадщину дістав він від попередників дуже важку. Але він ті партії вигравав. Коли й далі бодай в такому темпі вигравatime, то комплотів нема чого боятися.

О. Д-вич

ЕМЕР

МІЙ ПЕРШИЙ ПЕРШОЛИСТОПАДОВИЙ ВЕЧІР

Усім тим, що в Україні життя своє віддали за велику ідею Першолистопадового Чину — Присвячую.

Неначе вчора це було... А скільки літ від того вечора вже минуло? День такий, як і інші всі. А такий же відмінний від усіх інших... Пригадую собі так живо, так ясно. Ті спомини врізалися в моє серце, виповнили душу і мозок. І з них, тих споминів, серце горить любов'ю, душа жертвою, а мозок світом ясним ясніє до всього, що рідне, що своє!

Невеличке підгірське місто в Західній Україні. Місто Стрий. А час такий, що осінь ще не минула, а зима ще не почалася. Такий час, коли листя на деревах жовкне і багряніє. Золотом жовтневого сонця озолочене. Це сонце жовтневе гріє, а вполудне таки й добре припікає. Але вже не життя воно тим листкам, що на дереві, приносить. І так, як свічка, перед тим, доки не згасне, ще кілька разів ясніше заблимає, так і листки оці, доки із дерева не спадуть і занесені вітром в болоті не вмруть, ще перед своєю смертю на дереві райдужними барвами ясніють. Око людини розвеселяють. І в серце красою своєї смерти вливають віру в життя. Ця смерть листків восени весняним листкам навесні життя принесе. Під ними, тими листками, що ось-ось уже й відпадуть, нові листки. В пеленки обвиті, дбайливою мамою природою забезпечені! Навесні під ніжними поцілунками сонця прозябнуть. Розвинуться і зазеленіють.

Не дивниця, що любителі природи в Стрию цілими громадами в тому осінньому часі до міського парку ходили. До Вільшини. Щоб подивляти цю чудову гру красок на листках дерев. Співчувати вмираючим і кріпити своє серце вірою, що після зими надійде весна й свіжі листки воскреснуть до нового життя...

Ось в такому часі був я якраз у Стрию катехитом. Так склалося, що місцевий сталий катехит був покликаний, як духовник, до австрійської армії, а я став його заступником. Крім цього мав я й інші школи. Ціле жіноче царство зґрупувалося в школах: жіноча гімназія, учительський семінар, виділові школи були під моєю опікою. Отже, роботи мав я в тому часі немало.

Перемучений цілоденною працею я, хоча ще тоді молодий, зайшов вечером до місцевого парку, щоб полюбуватися красою заходячого осіннього сонця. З парку пішов, як звичайно, до місцевого касина. Стрийське касино гуртувало тоді біля себе міську інтеліґенцію, а товариство „Міщанська Бесіда" гостями в „Міщанській Бесіді". — міщанство. Але ніякої різниці в поглядах між обома товариствами не було, і до касина заходили й міщани, а інтеліґенти були не рідкими гостями в „Міщанській Бесіді". І в одному й другому товаристві були часописи: денники, тижневики, місячники, наші, німецькі й польські. Були шахи й карти.

Того вечора було більше людей, як звичайно. При одних столиках люди сиділи й читали, при других грали в шахи. А ще інші живо про щось розмовляли. Але настрій у всіх був якийсь незвичайний. З очей усіх можна було вичитати вижидання чогось, що мало прийти. А чого — всі здавали собі ясно справу. Це ж уже чотири роки минуло, коли розпочалася світова війна. Війна вправді вже скінчилася, наслідник Франц-Йосифа, Карло, ще управляв австрійсько - угорською імперією, але та колись могутня імперія Габсбурґів хилилася долів, захитана в своїх основах. Звернувся вправді останній цісар цієї імперії, Карло, з маніфестом до „своїх народів", але всі ті народи бажали своїх власних держав. Історичні закони тверді і не знають компромісів, на які хотів іти останній австрійський монарх. Всі передчували, що щось станеться. Передчував це й наш український нарід. І жив надією.

І так надійшов той історичний день 31-го жовтня. І ніч того дня, на день 1-го листопада. А опісля — великий день — Перший Листопад.

У касині в Стрию всі на щось ждуть. Напруження всіх присутніх збільшує стіл, що стоїть на середині кімнати. Стіл, прикритий зеленим сукном. На ньому — Розп'яття. За стіл засідають: д-р Антін Гарасимів — голова стрийської української громади, шкільний інспектор Ф. Щасний-Соколовський, о. Кость Петрушевич, місцевий парохіяльний священик.

Хтось появляється в дверях. Усі відразу звертаються в їх сторону. Входить австрійський підстаршина.

— Пан комендант просить о прийняття.

— Прошу просити.

Входить головний комендант стрийського гарнізону, 33-го полку піхоти, австрійський полковник. Стає на струнко. Відпинає від боку шаблю. І, звертаючись до старого мецената, д-р Гарасимова, кладе її на столі, зі словами:

— Пане меценасе! У ваші руки, як представника Українського Уряду, віддаю себе і цілий свій гарнізон до розпорядимости.

Робить звороt і виходить. Усім присутнім стають сльози в очах. Сльози щастя, що діждали тої хвилини. Самі собі не віримо. Невже це дійсність? А може тільки сон-з'ява? Але шабля австрійського команданта, яка лежить на столі перед хрестом і тризубом, таки нас переконує, що не сон, а правдива дійсність. З грудей усіх присутніх тоді в стрийському касині вирива-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ТРЬОХ ЇХ ВИЙШЛО...

Три їх вийшло,
із брами казарми:
Ясні чола
й шоломи (о, очі!),
На шоломах
калиною — кармін,
Приклад стукнув,
як крик серед ночі.
— — — — — —

Три їх вийшло,
З рукою на крісі,
... Сірі мури
непевні, холодні —
Вже ми, нене,
сьогодні міцніші!
Вже ми, нене,
панами сьогодні!

Чорні вікна,
як пропасти брами
(„Це вже наше,
це місто старезне..")
Нагло постріл
розбився об камінь
— Три шоломи,
як привиди щезли.

Вранці прапор
на ратуші хлипав.
Маніфести
кричали: осанна;...
... Вперше камінь
— о, спрагнено випив
Кров гарячу
Незнаного Івана.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(23)

Чудний, нескінчений сон. І не пробує розгадати його. І вчорашня зустріч з Федьом наче сон кошмарний. Який жах! Тепер вона в його руках.

Пора б вставати, але як зустрінутися з ними? Покинула ж бо їх учора при розмові. Он гомонять у кухні. Суперечка, злі обидві, як оси. Грюкнули двері. Це вони вийшли в кооперативу поборгувати їжі. Кроки Рози короткі. Щораз огрядніша вона. Старіється. А Поліна їй тільки по плече. Наче школярка в цій куценькій сукні.

Тепер треба швидко одягнутися й вийти, поки ті не вернулися. Надто вона схвильована, щоб перебувати разом з ними. Їсти б... Скоринка... Нап'ється води... Піде попід кичерою поза село в поля.

Стежка вилася понад берегом річки. А по зарінках лежали довгі смуги полотен, розпростерті рівненько, приложені густо камінчиками, щоб вітер їх не загортав.

Красуються полотна з синього льону вздовж річки — плід довгої праці. Льон тут чудовий росте. Всю пізню осінь тріскотіли невтомно терлиці, тручи висушений у димарях льон, аж пилюга йшла. Галя втаємничила її, як полотна з льону робити. Ото потертий на терлицях льон брали потім на висікачки, потім чесали на зубатих залізних щітках і в'язали м'яке та довге прядиво в ручки, в повісьма. Всю зиму пряли його дівчата, потім ткали тоненько. Скільки труду! Скільки чиновиць, скільки пасем, щоб витягнути довгу основу. Скільки ниточок нанизати треба, щоб обснувати її. Мабуть стільки отих ниточок напряли ніжгірські дівчата, що землю ними оснував би.

Білі вже полотна. Вибілилися до сонця. Ось надбігла галаслива дітвора, стрибає у воду, хапає черпаки, щоб полити просохле на сонці полотно. Летить вода срібними дугами, розприскується на білій тканині. Так уздовж річки аж до греблі, до млина. Млин запущений, старий, зісунувся з берега. Намоловся вже гірського вівса та дрібного жита. А по тій стороні новісінька кобшма. Тут Оврум живе. Ще побачить її та вийде та стане. А не хоче вона ні з ким зустрічатися.

Дівчина пройшла швидко потойбіч млина. Заверне вона тепер попри отой малий потічок, що біжить попід горою. Нікудишній він. Випило сонце спрагло всю його воду, біліє мертво суха рінь, а серединою її котиться срібло. На зарінках трава і стокротки.

Зіна зірвала одну стокротку. Яке ото мале, худеньке, дрібне. Як сирітки ростуть вони на твердій ріні. А пелюсток як багато. Можна довгенько зривати й ворожити.

Від нив долі бережком збігло легко двоє дівчаток. У руках вузлики, дзбаночки. Несуть їсти пастухам у горах. Дівчатка, побачивши вчительку, зупинилися з несподіванки, потім пішли босими ніжками по ріні, по воді, й не привітались. Тільки ген уже з межі озирнулись.

Знову вона сама. Тільки стокротка в пальцях. Багато ще білих і вузьких, як промені, пелюсток. Можна далі ворожити. Та не так їй ворожити. Любить, кохає... І чого ж їй про те ворожити? Хіба ж вона колись сумнівалася, чи Олесь любить її? А чи справді він любив її? Вони ж ніколи не говорили про те. Сповідаються собі молоді з своїх почувань, присягають вірність. Чому певна вона, що він вірний їй був, що вона найлюбіша йому? Ні, він її любив. Вона інакше подумати не може. А от „цілує" ворожити дивно. Вони ж ні разу не поцілувалися. Тільки єдиний раз, незабаром перед тим, як схопили його. Ніби зв'язали свою дивну дружбу, ніби передчували, що не довго вже їм ходити побравшись за руки, як діти. Гіркою, понад Дніпром.

І де він тепер? Чи живе? Нехай ця худенька стокротка з верховинського зарінку скаже. Живе — не живе, живе... Летять пелюстки. Щораз ближче присуду. Живе — не живе, живе...

Обскубана головка стокротки жовтіла мініятюрним сонцем. На ній єдина пелюстка тендітним променем. Живе!

Вона піднесла оте мініятюрне сонечко до уст і поцілувала зворушено.

Хтось знову надходив з села, чиясь хустка зачервоніла серед піль. Обличчя Зіни прояснило. Та це ж Галя!

— Ба, а що ти тут робиш? — зупинилася Галя, зійшовши долі беріжком у потічок.

— На тебе жду.

— На мене?

— Це я так, пожартувала. Але й справді блукала я полями і чомусь була певна, що не даром блукаю. Наче йшла на умовлену зустріч. І от зустрінула тебе. А ти в гори йдеш, їсти несеш?

Вона вмовкла, бо так сумно стало. Піде зараз Галя, покине її саму серед піль, і вже нікуди буде йти, нікого виглядати. А Галя ставила вузлики на зарінку. Дзбан на молоко, паляниці визирали з рушника і держак дерев'яної ложки. Ще глечики.

— Що сталося? — запитала вона.

— Чому?

— Така ти, ніби туй-туй заплачеш.

Зіна пестила пучками обірвану стокротку. Не жаліслива вона, а в очах мерехтить.

— Ідеш у гори — промовила вона. — Далеко це?

— Не дуже. З годину треба йти. Вони на полудне сходять удолину, на першу гору. А ти ще там не була?

— Піду ось з тобою, добре?

— Тепер?

— А не хочеш, не можна?

— Можна, тільки я собі не думала, що тепер, — додала вона якось загадково. — Але ходи. Та й куди підеш, як тя тут лишу? Ходи, може тебе наші гори розвеселять, як світа з них ширше ввидиш.

(Далі буде)

ЧЛЕНОМ ЧИ ДОДАТКОВО ЗАБЕЗПЕЧИТЬСЯ НА БУДЬ-ЯКУ СУМУ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ І В ЙОГО ЮВІЛЕЙНІМ РОЦІ 65-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ. ПРИДІЛЕННЯ НАГОРОДИ ВІДБУДЕТЬСЯ 31 ГРУДНЯ 1959 Р. СТАВАЙТЕ ЮВІЛЕЙНИМИ ЧЛЕНАМИ УНСОЮЗУ!

ПРОТОКОЛ

З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 25-го ДО 29-го ТРАВНЯ 1959 РОКУ НА „СОЮЗІВЦІ" В КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(4)

Дискусія над звітом Головної Контрольної Комісії і її членів

До дискусії над звітом Головної Контрольної Комісії не зголосився ніхто. До дискусії над звітами гол. контролерів зголосилися тільки И. Лисогір і Д. Шмаґала.

И. Лисогір, нав'язуючи до звіту гол. контролера інж. Ст. Куропася, в якому було згадано, що він співпрацював на союзовому полі в Шикаґо з гол. контролером П. Пуцилом, бажав би знати, чи інж. Куропась також співпрацював з місцевим гол. радним Т. Шпікулою. У відповіді інж. Куропась подав, що у важних союзових справах він сходився і співпрацював з Т. Шпікулою.

Д. Шмаґала звернувся із запитом до голови Гол. Контрольної Комісії д-ра В. Ґалана, в яких справах мала Контрольна Комісія попереднього дня засідання з Екзекутивою УНСоюзу. Д-р Ґалан вияснив, що Контрольна Комісія не мала часу, як звичайно, після переведення своєї річної контролі в Головній Канцелярії УНСоюзу відбути кінцеве засідання з Екзекутивою, тому відбула його вчора ввечорі, після засідання Головного Уряду. Предметом нарад, як звичайно, були питання меншої ваги, які не є дискутовані на нарадах Головного Уряду.

На внесення гол. радного Б. Зорича, піддержане гол. радним Д. Шмаґалою, закрито дискусію над цими звітами й схвалено прийняти їх до відома.

Дискусія над звітами головних радних

До цієї дискусії зголосився И. Лисогір, Я. Гук і Д. Дідик.

И. Лисогір торкнувся завваги гол. радного Я. Гука про те, що він не був поінформований про обов'язки головного радного. На його погляд, ці обов'язки є подані в статуті УНСоюзу й новообрані головні урядовці повинні з тими постановами познайомитися, тим більше, що в часі виборів, звичайно, це обіцяють виборцям.

Я. Гук обстоює погляд, що новообрані головні урядовці повинні одержати відповідне поучення про їх обов'язки й управнення. Слід скликувати збори головних радних після конвенцій й з ними передискутувати ці питання. Наприклад, він не знає, чи, як головний радний, має право без запрошення брати участь у зборах Відділів. Головний предсідник Д. Галичин дає позитивну відповідь на те питання з тим додатком, що це повинно діятися за порозумінням з Гол. Екзекутивою.

В. Дідик додає до цього, що він віддавна бере участь у зборах Відділів своєї місцевости без попередження Екзекутиви й запитує, чи робить правильно. Гол. Предсідник уважає, що це поступовання є правильне, якщо відноситься до зборів Відділів в місцевості, де головний урядовець сам живе.

На цьому дискусію над звітами головних радних закінчено й звіти прийнято, на внесення гол. контролера Вол. Ґалана, піддержане гол. контролером Ст. Куропасем.

З уваги на пізню пору гол. предсідник перервав наради до чергового дня год. 9:00 рано.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ НАРАД

(Середа, 27 травня 1959 року)

Дискусія над звітом головного редактора „Свободи"

Наради третього дня річного засідання розпочалися о год. 9:08 ранку. Головний предсідник, відкривши наради, відчинив дискусію над звітом головного редактора органу УНСоюзу „Свобода".

До дискусії зголосилися: А. Чопик, І. Кокольський, Р. Слободян, д-р Ґалан, П. Кучма, В. Дідик, А. Джула, Т. Шпікула, М. Давискиба, інж. С. Куропась, інж. В. Коссар, Б. Зорич і Я. Падох.

А. Чопик у формі запитів поставила три пропозиції: спопуляризувати стиль „Веселки", щоб була підходяча теж для тут народженої молоді, в такому ж стилі видати історію України в образках та завести жіночу сторінку в „Свободі". Ред. А. Драґан відповів, що „Веселка" є видавана для дітей різного віку, тому питання стилю й тематики такого молодечого журналу є річчю дуже складною. Звичайно приходиться стосуватися до вимог більшости читачів. Плянована історія України буде видана в такий спосіб, щоб могла послужити нашим дітям, незалежно від того, де вони народилися й до того для чужих дітей, щоб вони могли з неї довідатися про Україну. Можна сподіватися, що наші діти будуть робити з неї дарунки дітям іншої національности. Відносно жіночої сторінки у „Свободі" редактор підмітив, що Редакція „Свободи" доцінює таку сторінку й вже в одному з найближчих чисел газети буде окрема жіноча сторінка, а згодом будуть йти заходи, щоб її частіше повторювати.

І. Кокольський бажає довідатися, скільки передплатників має „Свобода" й скільки "Ukrainian Weekly" та яких постійних співробітників мають обидва видання. Згідно з інформацією, даною ред. А. Драґаном, „Свобода" має 15,123 передплатників-членів УНСоюзу та 1,900 не-членів. 400 примірників розходиться шляхом кольпортування, 365 чисел розсилається безплатно по всім світі тим, хто бажає її читати, а не може за неї заплатити. Минулого року, в часі великого безробіття, висилано газету всім безробітним, які це просили й не могли заплатити передплату. "Ukrainian Weekly" має лише 150 передплатників. Редактор вичислив імена постійних кореспондентів „Свободи". Єдиним платним кореспондентом „Ukrainian Weekly" є п. О. Данько.

Р. Слободян, гол. касир, поставив у сумнів, чи слід поміщувати в нашій газеті незавжди оправдані похвали тим особам, які на них вповні не заслуговують.

Д-р В. Ґалан підкреслює високий рівень „Свободи" й висловлює побажання, щоб після відходу з редакції ред. Ст. Шумейка підшукати нового редактора, але такого, щоб крім редакційної праці був справжнім лідером тут народженого покоління.

Т. Кучма підмічує критицизм, з яким нюйоркські громадські діячі підходять у відношенні до „Свободи", зокрема за невідповідну увагу для їх праці та дописів про неї й бажав би, щоб зарадити цій критиці. Ред. А. Драґан обстоює обов'язок вільної преси критикувати навіть найбільше заслужені організації та найважливіші громадські імпрези, якщо вони дають притоку до критицизму. Тому не слід міряти вартости газети наявністю чи відсутністю критики читачів, але радше слід вглибитися, чому газету критикують. Бо, наприклад, критика за підмічення невідповідного підготовання одної загально-громадської імпрези, на яку звернено увагу, була конечна для покращання рівня наших імпрез та взагалі нашого громадського життя й то в столиці нашої громади в Америці і у всім вільнім світі.

В. Дідик бажає знати, чому скасовано англійський текст „Веселки", крім історії про Богуту-Багатиря. Редактор пояснив, що це бажання загалу читачів того журналику. Не було ні одного спротиву проти цієї зміни.

А. Джула запитує, чому не завжди поміщувано некрологи по членах УНСоюзу й висловлює побажання, щоб збільшити передплату "Ukrainian Weekly", зокрема, щоб посилати його до всіх українсько-американських товариств і клюбів. Ред. А. Драґан інформує, що не було ні одного випадку, щоб не поміщено посмертної згадки про союзовця, як тільки секретар, чи хтобудь інший, прислав таку згадку. Сама редакція не має змоги про це подбати. Щодо поширення "Ukrainian Weekly" то погоджується з гол. радним Джулою й запевнює його, що як тільки упорядкуються справи редакції того тижневика, зверне всю увагу на поширення його. Пляни перебудови "Ukrainian Weekly" вже підготовано давно.

Т. Шпікула доражує подавати секретарям Відділів УНСоюзу адреси передплатників, які не є членами УНСоюзу, щоб вони могли їх приєднати до нашої організації, підмічує часті спізнення в поміщуванні дописів з місць й порушує справу релігійної толеранції в нашім часописі. Редактор погоджується з першою пропозицією й обіцяє присвятити їй увагу. Спізнення в поміщенні деяких дописів пояснює великим числом дописів й хронічною недостачею місця у дуже обмеженій об'ємом газеті. Відносно релігійної толеранції, то її редакція стосує у сто відсотках і то у відношенні до всіх віроісповідань, бо ж поміж членами УНСоюзу й читачами його органу є навіть буддійці й магометани.

М. Давискиба бажав би собі, щоб мова „Свободи" була більш доступна для широких кругів читачів, зокрема ж для старших віком й перебуванням поза Україною членів. Крім цього бажав би знати, чому видавництво „Свободи" не включилося в сітку пресової служби Associated Press та чому „Свобода" згадує про УГВР та інші політичні центри, коли маємо свій державний центр УНРаду та її екзильний уряд. У відповіді ред. А. Драґан підмітив, що мова — це душа народу. Тому мусимо її зберігати в повній чистоті та досконалості, зокрема на еміґрації у вільнім світі, бо українську мову нищать свідомо на нашій землі, уподібнюючи її до московської. Редакція „Свободи" вживає чистої української мови, в чому велику заслугу має ред. В. Давиденко, мовознавець із східньої України, який є мовним редактором „Свободи". Зберігаємо українську мовну соборність й тому не можемо послуговуватися реґіональними говірками. А щодо деяких чужих слів, то слід пам'ятати, що багато чужих слів стали невід'ємною частиною нашої мови. Користати з пресової аґенції Associated Press не можемо, бо це коштувало б нас 10,000 дол. річно, на що в нас немає фондів. Відносно питання державного українського центру на чужині, то наша газета, як суто інформаційна, не може дискримінувати ніякі українські угрупування, чи політичні концепції, й, остаючись постійно строго й вповні безсторонньою, звітує з рівною увагою і точністю про всі прояви українського політичного життя та про всі його види й акції. Свої погляди і своє становище висловлює Редакція в редакційних коментарях.

Інж. Куропась пропонує подбати про те, щоб всі наші кореспонденти стали членами УНСоюзу, і тому слід перевіряти кожного, чи є членом. Відносно жіночої сторінки нашого часопису, то ставляє питання, чи така сторінка може появлятися без помочі чоловіків. Ред. Драґан запевняє дискутанта, що більшість дописувачів є членами УНСоюзу та що робляться заходи в тому напрямі, щоб членами УНСоюзу стали й ті, що ними ще не є, якщо, очевидно, відповідають вимогам статуту УНС, головно щодо віку. Відносно жіночої сторінки, то підкреслює, що не важно хто пише статті, чоловіки чи жінки, важно, щоб сторінка була жіноча матеріялом, а не авторами, хоч і цього не можна легковажити.

Інж. Коссар пропонує ввести союзову сторінку в канадійському „Новому Шляху", підкреслює, що число передплатників „Веселки" хоч зростає, то дуже поволі, бо минулого року придбала тільки 73 нових передплатників, а в цім році 51. Доражує відкладати 500 примірників того журналу для пізнішого розпродажу річниками й жалує, що скасовано англійську сторінку у „Веселці". Редактор звертає увагу на обставини, які часто диктують нам наші рішення й визначають наші можливості. Деяке число річників „Веселки" зберігається, хоч на них немає великого попиту.

Б. Зорич підмічує, що „Свобода" не має постійного кореспондента з Канади, що є її помітною хибою, й що слід змінити навіть, коли б то було получене з деякими (вірить невеликими) коштами. „Трибуна УНСоюзу", на його погляд, має замало дописів з Канади й критичних статтей на канадійські специфічні теми. Потрібно ввести союзову сторінку бодай в одній канадійській популярній газеті. Врешті дискутант похваляє скасування англійської рівнобіжної мови у „Веселці". Дві мови є корисними в газеті, але не в діточім журналику, завданням якого є вчити молодечих читачів української мови. Об'єднання Українських Педагогів у Канаді звернуло на це увагу й в ім'я чисто педагогічних засад й метод вимагало скасувати ранішу двомовність. Воно вимагає також скасування ще й підписів під образковою історією п. н. Богута-Багатир. Сподівається, що тепер, коли публіка прийняла прихильно введену зміну, прибуде нових передплатників й обіцює сам над тим попрацювати та закликає до того інших. Редактор А. Драґан підмічує, що „Свобода" має в ряді канадійських міст принагідних кореспондентів, але покищо немає фондів на сталого й платного кореспондента. Такі кореспонденти були б конечні по різних великих містах ЗДА і поза американським континентом, але брак коштів не дозволяє це зреалізувати, хоч редакція „Свободи" це прийняла б з радістю. Заіснування канадійської канцелярії УНСоюзу напевно допоможе в майбутності ввести багато корисних змін в канадійському союзовому житті. З нагоди відкриття канадійської канцелярії появиться окрема канадійська „Трибуна УНСоюзу".

Я. Падох пропонує в будучності ввести в Трибуну УНСоюзу союзову хроніку, більш і менш важливих а то й зовсім дрібних, але повчаючих подій зі союзового життя Америки й окремо союзової Канади. Пропонує звернутися до всіх кореспондентів „Свободи" та "Ukrainian Weekly", щоб вони стали ювілейними членами УНСоюзу ще в цім році, при чому підкреслює готовість допомогти у цьому. З признанням підкреслює заходи для списування й надрукування історії союзових відділів, з яких хроніка найбільшого нашого відділу ч. 221 в Шикаґо появилася друком на сторінках „Свободи". Слід було б інші відділи заохотити до того самого. Історія поодиноких відділів дасть згодом змогу скласти повну історію УНСоюзу. В дальшому дискутант пропонує поширення сітки та авторів статтей на союзові теми, що збагатить і урізноманітнить також Трибуну УНСоюзу. Пропонує щороку відмічати, а то й наділяти найпильнішого союзового дописувача та автора назвою найкращого союзового кореспондента відносного року. Було б побажанням, щоб, як у „Веселці" так і на сторінках молоді у „Свободі" були згадки про УНСоюз та його заслуги в минулому й ролю в сучасному та в будучності, щоб молодь призвичаювати включатися в наші організації, зокрема в УНСоюз. Поза суто союзовими проблемами підмічує потребу окремої сторінки, або окремого постійного кутка господарського, щоб вчити нашу, під господарським оглядом мало вироблену суспільність, як господарити її заробітками та ощадностями, як також думає, що було б дуже корисним для нашої газети та для наших громадських зв'язків, коли б поміщувати на сторінках „Свободи" репортажі з описом більших центрів нашого громадського життя в цім краю, щось на взір Антоненка-Давидовича „Землею українською". Ред. А. Драґан погоджується в загальному з висловленими побажаннями головного секретаря й вказує на те, що вже дещо з того плянується в редакції та адміністрації газети. Відносно господарського кутка, то запримічує, що „Свобода" друкує чимало статтей на господарські теми й радо їх буде друкувати в майбутності, але існує постійна проблема збереження відповідного балянсу між різнородним газетним матеріялом, щоб мати змогу всесторонньо інформувати читачів. Відносно крайознавчих репортажів то доцінює їх вартість для зілюстровання чогось в роді „живописної американської України". Тому, що немає фондів на окреме видання, плянує видати один календар, присвячений тій справі.

На цьому закінчилася дискусія над звітом головного редактора „Свободи", "Ukrainian Weekly" і „Веселки" і на внесення О. Штоґрин, піддержане Т. Шпікулою, ухвалено прийняти цей звіт без застережень.

ВНЕСЕННЯ Й УХВАЛИ

Після обіду гол. предсідник розпочав наради о годині 1:20 по полудні, пропонуючи взяти під увагу передовсім такі справи:

1. Організаційні справ,
2. Канадійська канцелярія,
3. Перенесення осідку Головної Канцелярії,
4. Підвищення дивіденди,
5. Пенсійний фонд,
6. Союзівка,
7. "Ukrainian Weekly",
8. Об'єднання українських братських організацій,
9. Народні справи і датки на народні цілі.
10. Різне.

Приявні погодилися на цей порядок нарад й гол. предсідник приступив до дискусії над першою точкою.

I. ОРГАНІЗАЦІЙНІ СПРАВИ

Головний предсідник Д. Галичин, відкриваючи дискусію над організаційними справами УНСоюзу, підмітив потребу в поширенні організаційної сітки УНСоюзу й пожвавленні організаційної праці на теренах всіх Відділів. Засобами для цього є в першій мірі переведення організації Окружних Комітетів, до яких, по змозі, повинні ввійти всі Відділи і підшукання для них енергійних та працьовитих Управ. Дальшим засобом повинні бути наші організатори, передовсім постійні, яких стараємося здобути для нашої організації. Стислий і частий контакт, як з утвореними Окружними Комітетами, так і з поодинокими Відділами, може допомогти в пожвавленні організаційної праці на місцях. Участь у цьому головних урядовців, очевидно в порозумінні з Головною Канцелярією УНСоюзу, є також побажана. Головний предсідник просив приявних висловити свої погляди на ці й інші організаційні питання.

На заклик головного предсідника зголосилися до дискусії наступні особи: В. Дідик, М. Давискиба, О. Штоґрин, Д. Шмаґала, Б. Зорич, д-р В. Ґалан, інж. В. Коссар, І. Одежинський, І. Кокольський, И. Лисогір, інж. С. Куропась, П. Пуцило, Р. Слободян, Я. Гук, А. Чопик і Я. Падох.

В. Дідик погоджується з гол. предсідником щодо потреби пожвавлення організаційної праці, і пропонує посилити заходи для придбання нових постійних організаторів. Також висловлюється за тим, щоб головні радні постійно відвідували Відділи своєї округи.

М. Давискиба погоджується із своїм попередником і вважає, що багато Відділів не розвивається тому, що не мають безпосереднього натиску збоку нашої централі. Самих листів замало. Треба якнайчастіших особистих контактів. У великій пригоді стали б постійні організатори, які, крім організування членів, могли б помогти секретарям у всіх клопотах, яких є чимало, зокрема у нових секретарів. Подає, як приклад, Відділ, зорганізований пок. д-ром Мишугою в Фол Риверсі, який можна дуже поширити, але при допомозі організатора.

О. Штоґрин уважає, що організаційна праця значно оживилась би, якби організатори членів одержували постійну платню, і якби піднести винагороду секретарям. Гол. предсідник поінформував приявних про те, що наші організатори одержують певну сталу суму на організаційні видатки, висота якої залежить від числа членів, яке вони зобов'язуються зорганізувати щомісяця. А щодо піднесення винагороди секретарям, то це — трудна річ, бо цю винагороду виплачується з адміністраційного фонду, який не зростає в тій самій пропорції, як видатки з нього. Але може це вдасться здійснити згодом.

Д. Шмаґала заявляє, що деякі секретарі не висилають членам пригадок про платність вкладок, які вони одержують з Головної Канцелярії, і це шкодить організації. Буває навіть таке, що секретар дістає на висилку тих пригадок гроші з відділової каси, а все таки не висилає пригадок.

Б. Зорич підкреслює потребу поширення управнень головних урядовців в ділянці організаційних зв'язків з Відділами. Треба їх використати для скріплення організації. Відносно постійних організаторів, то він уважає, що такий організатор, який організує членів тільки для свого власного Відділу, не повинен уважатись організатором навіть тоді, коли одержує певну суму на покриття організаційних видатків.

Д-р В. Ґалан доражує більшу увагу звернути не на організаторів, але на тих осіб, які приєднують членів не бувши організаторами. Для прикладу подає, що в 1958 році приєднано 3,727 членів, з якого то числа організатори приєднали 995 членів коштом 24,061.97 доларів, а не-організатори 2,732 члени коштом 17,900 долярів. З цього порівняння виходить, що куди дешевше організують членів люди, які не є постійними організаторами. З признанням підкреслює акцію для зорганізування Окружних Комітетів Відділів. Вважає, що для них треба підшукати відповідних людей, які були б чимсь вроді екзекутивних директорів тих Комітетів.

Інж. В. Коссар перестерігає перед приманням більшого числа організаторів в одній окрузі, і дорікає Екзекутиві за те, що відкинула багато нових членів, які не хотіли вдатися до лікаря на оглядини. В інших асекураційних компаніях не вимагають лікарських оглядин при менших грошевих сумах, часто навіть до 5,000 долярів. Висловлюється за тим, щоб піднести вік осіб, від яких не вимагається лікарських оглядин, і підвищити суму забезпечення, при якій навіть молоді люди не потребують піддаватися оглядинам. Головний предсідник вказує на важливий факт, а саме на те, що ми не маємо змоги удержувати окремі слідчі інституції, які перевіряли б здоров'я аплікантів, тому мусимо більше ніж вони, спиратися на опінію лікарів. Але погодився б на те, щоб дещо підвищити вік аплікантів, які вимагають лікарських оглядин.

І. Одежинський обстоює думку, що коли членів організує секретар, то це краще для УНСоюзу, бо він не тільки організує членів, але й вдержує їх при організації. Тому був би за тим, щоб усім секретарям, які постійно організують членів, давати певну суму на організаційні цілі, зокрема в цім ювілейнім році, коли ми повинні зібрати більше нових членів. Головний предсідник вважає, що коли секретарі погодяться приєднувати місячно по 10 членів, то можна доплачувати їм по 50 долярів на організаційні цілі.

І. Кокольський висловлюється з признанням за намагання зорганізувати всі Відділи в Окружних Комітетах, але остерігає проти тої практики, яка шкодить у Відділах, а саме, коли всі обов'язки покладається на одного секретаря, а не на всіх членів уряду, передусім на предсідника. Пропонує звернутися до всіх предсідників Відділів та касирів, щоб вони допомагали секретарям в організаційній праці і придбали в цім році по одному членові.

И. Лисогір вважає, що головні урядовці повинні відвідувати Відділи в своїх округах і більше звертали увагу на працю секретарів та організаторів, як на особисте приєднування членів. Це дало б кращі висліди. Гол. предсідник Д. Галичин обстоює думку, що відвідини Відділів в окрузі повинні відбуватися в порозумінні з Головною Канцелярією, а щодо праці головних урядовців, то однаково цінною і потрібною є їхня праця над приєднуванням членів, як і нагляд над секретарями та організаторами.

П. Пуцило підкреслює, що головним обов'язком головних контролерів є не організаційна праця, але контроля над нею і всією діяльністю УНСоюзу, хоч цим він не бажає сказати, що й пряма організаційна праця не повинна бути чужою головним контролерам.

Інж. С. Куропась обстоює думку, що для добра організації слід перевести точний поділ поміж організаторами, які одержують заплату за свою працю та окремі суми на організаційні кошти, і секретарями та іншими членами, які організують членів, не одержуючи ніяких сум на організаційні цілі. Уважає, що також поодинокі члени Головного Уряду, які постійно організують членів, коли одержують будь-які суми на організаційні цілі, повинні бути зараховані, як організатори, або слід всім особам, які організують членів, давати також певну суму на організаційні цілі. Головний предсідник заявляє, що він погодився би з тим, щоб усі ті, які організують по 10 або більше членів місячно, одержували по 50 дол. на організаційні цілі. Але не менше, як за 10 членів.

Р. Слободян, гол. касир, висловлює побоювання, що адміністраційний фонд зменшується, тому слід плянувати нашу працю так, щоб не збільшувати видатків з цього фонду. Минулого року адміністраційний фонд мав 23,000 долярів дефіциту. Тому, між іншим, висловлюється проти того, щоб головні урядовці відвідували Відділи без порозуміння з Екзекутивою, і щоб платити організаторам, чи кому іншому, більше за приєднання членів, як те, що вони самі заробили.

Ред. А. Драґан покликається на приклад лютеранської братської забезпеченевої організації, яка в останніх роках робить великий поступ, і то власне при помочі бизнесових метод, передусім анґажуючи кваліфікованих екзекутивних працівників та організаторів членів. Висловлюється за тим, щоб, не зрікаючись традиційних братських і національних традицій взоруватися у методах праці на бизнесових компаніях. Те, що є нам на потребу — це золота середина поміж традиціоналізмом засад та цілей і модернізацією метод праці.

Я. Гук твердить, що секретарі мають великі видатки, а тому повинні одержувати більший відсоток від зібраних вкладок. Гол. предсідник підмічує, що навіть найменша підвишка дає в сумі велике число, якого немає чим покрити. Піднесення винагороди секретарям на піввідсотка становить річно 25,000 долярів!

А. Чопик вважає, що секретарям треба давати хоч би на „бідну пошту". Гол. предсідник завважує: „Ми не можемо зректися братерської природи УНСоюзу, і тому більшість нашої праці мусить бути, як досі, виконувана по-громадянськи, тобто безплатно."

Я. Падох завважує, що, користаючи з того, що гол. предсідник відповів майже на всі запити та пропозиції гол. урядовців, він тільки торкнеться деяких окремих організаційних питань. Він висловлюється за справедливим поділом організаційних коштів, незалежно від того, чи йде про постійного організатора, чи випадкового, секретаря Відділу, чи рядового члена. Але слід взяти до уваги, що ті нечисленні постійні організатори, які працюють для нашої організації, живуть виключно з тієї праці. Тому, хоч в засаді ми їх винагороджуємо відповідно до висліду їх праці, тобто до числа приєднаних членів та суми, на яку ті члени забезпечилися, все ж мусимо дбати про те, щоб вони заробили стільки, щоб могли вижити і нас не покинули. Бо треба пам'ятати, що не тільки ми, але всі, навіть найбільші компанії мають труднощі у приєднуванні організаторів. Це — трудна праця, а тому є чимраз менше людей, які в наших вигідних обставинах життя хотіли б їй віддатися. Тому ця праця мусить бути належно винагороджена. Підкреслює трудність у різкім розмежуванні постійних організаторів від непостійних. Бо на ділі трудно перевести лінію поділу між тим, хто організує сто членів на рік виключно для свого Відділу, і тим, хто організує п'ять членів теж для свого Відділу. Єдиною маркантною різницею між ними може бути факт, чи організується для свого виключно Відділу, чи для різних Відділів, і евентуально питання, чи така особа живе виключно з такої організаційної праці, чи має інше джерело прожитку. Тому буде дуже важко вволити волю тих, які хочуть перевести різкий поділ на організаторів і не-організаторів. Братська природа нашої оганізації утруднює, якщо не унеможливлює, такий поділ. Висловлюється за тим, щоб признати всім без вийнятку на той поділ додатково до винагороди певну суму на організаційні цілі, хто тільки зобов'яжеться організувати по десять членів місячно. В дальшому гол. секретар підкреслює потребу злагіднення вимоги лікарських оглядин. Поступ медицини дуже обнизив відсоток смертности забезпечених осіб, тому можна без риску піти слідом інших організацій і звільнити від лікарських оглядин людей до 50 року життя, якщо вони забезпечуються не вище як на 1,000 дол., а також висловлюється за тим, щоб молодших кандидатів на членів звільнити від тих оглядин, якщо вони забезпечуться не вище як на 2,000 долярів. Від окружних організацій сподівається великої допомоги у всіх важливіших родах праці, зокрема в організації членів, підшукуванні нових надійних відділових урядовців, бо вже часто їх бракує, поученнях для новообраних секретарів, союзовій інформативно-пропаґандивній роботі, полученні Відділів, бо часто це буває конечним, і передусім у вдержуванні контакту між Головною Канцелярією й поодинокими Відділами за їх посередництвом. Гол. секретар звертається до гол. урядовців із закликом допомогти в переведенні ювілейної кампанії та в підшукуванні нових надійних відділових та постійних організаторів. Нав'язуючи до завваг гол. радної А. Чопик, підкреслює деякі потреби в правильному функціонуванні Головної Канцелярії, а саме — потреби кваліфікованої секретарської сили зі знанням стенографії (шортгенд) та професійного машинописання, деяких модерних канцелярійних машин і вигіднішого приміщення, бо вже немає де поставити бюрка чи шафи з актами, які не приміщуються на коридорі. Це дасть йому змогу ще більше часу й праці спрямувати на організаційні й інформативно-пропаґандивні завдання, бо без того не можна сподіватися зростання нашої організації. Щоб додержати давнього темпу в зростанні членства, треба на організаційну ділянку щораз більше праці і, на жаль, грошей. Врешті звертається до гол. урядовців, щоб вони пропаґували важливі зміни, введені останньою Конвенцією, бо про них наш загал, а то й самі союзовці мало знають. Крім тих змін, треба ввести ще цілий ряд інших, які б поширили нашу організацію і зробили її вповні здатною до конкуренції з іншими організаціями, наприклад, — зменшення вкладок при високих сумах забезпечення, можливості остатися активними членами для тих, які відійшли на виплачене забезпечення або на безплатне продовжене забезпечення, введення аль-

тернативних спадкосмців, чого члени чимраз частіше домагаються. Але всі ці питання вимагають докладного розгляду й вирішення.

Після деяких запитів та дискусії поміж учасниками наради, на внесення П. Кучми, піддержане А. Джулою й М. Давискибою, винесено одноголосно наступні ухвали:

УХВАЛИ В ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СПРАВАХ

1. — Головний Уряд УНСоюзу, вислухавши опінії Головного Екзекутивного Комітету, зокрема гол. предсідника та гол. секретаря, в справі організаційних потреб і можливостей УНСоюзу та основно обміркувавши цю справу, одноодушно рекомендує Головному Екзекутивному Комітетові дальше пожвавлювати організаційну працю та поширювати організаційну сітку при допомозі організаторів і Окружних Комітетів Відділів УНСоюзу, як і загальної активізації членства в союзовому і громадському житті.

2. — Головний Уряд УНСоюзу, щоб облегшити організування нових членів, беручи до уваги зменшення смертности внаслідок поступу медицини, а вслід за тим і риску в ділянці забезпечення, однодушно схвалює рекомендувати Головному Екзекутивному Комітетові звільняти від лікарських оглядин тих кандидатів на членів УНСоюзу, які, відповідаючи всім вимогам статуту, забезпечуються на суму 1,000 долярів і не перейшли ще віку 45 років життя, або забезпечуються на суму 500 долярів і не перейшли ще віку 50 років життя.

2. КАНАДІЙСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

Після закінчення дискусії над організаційними справами, гол. предсідник Д. Галичин пригадав рішення останньої Конвенції УНСоюзу в справі утворення окремої канадійської канцелярії УНСоюзу й поінформував приявних, що в справі переведення в життя тієї ухвали Гол. Екзекутивний Комітет відбув учора вечером окрему нараду із обома головними урядовцями з Канади інж. В. Коссарем і Б. Зоричем.

До дискусії над цим питанням зголосилися наступні особи: М. Давискиба, В. Дідик, Б. Зорич і інж. В. Коссар.

М. Давискиба запитує, чи буде користь із переведення в життя цієї конвенційної ухвали, і то під цю пору? На це гол. предсідник відповів, що рішення винесено, тому нашим обов'язком є перевести його в життя. А втім, він вірить, що це буде корисне для УНСоюзу вже хоч би тому, що дасть почуття нашим канадійським діячам і членам, що наша організація не є чужою в Канаді.

В. Дідик схвалює це рішення, бо знає з прикладу інших американських організацій, які працюють також в Канаді, що утворення канадійської централі принесло б їм користь. Запитує, чи уряд головного агента УНСоюзу на Канаду перейде до тієї канадійської канцелярії. Гол. предсідник дав на це потакуючу відповідь.

Б. Зорич пропонує залишити той уряд в давніх руках, але гол. предсідник висловлює думку, що обидва ці канадійські пости мусять бути приміщені в одних руках і в одному місці, хоч йому відомо, що обидва канадійські головні урядовці воліли б, щоб відносно цього не було ніяких змін. Б. Зорич підкреслює велике значення утворення окремої канадійської канцелярії УНСоюзу і бачить в Канаді куди більші можливості розвитку УНСоюзу, як в ЗДА.

Інж. В. Коссар підкреслює державну окремішність Канади, яка в свою чергу видвигає окремі вимоги й створює окремі можливості праці й розвитку.

На внесення інж. С. Куропася, піддержане д-ром В. Галаном, прийнято одноголосно рішення в справі канадійської канцелярії УНСоюзу в тексті як нижче подано:

УХВАЛА В СПРАВІ КАНАДІЙСЬКОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УНС

Головний Уряд УНСоюзу, здійснюючи ухвалу своєї 24-ої Конвенції щодо створення координаційного центру УНСоюзу в Канаді, схвалює однодушно рекомендувати Головному Екзекутивному Комітетові:

1. — Утворити можливо швидко Канадійську Канцелярію УНСоюзу з осідком у Торонті;

2. — Поставити на його чолі директора канцелярії та екзекутивного секретаря канцелярії;

3. — Найменувати директором канцелярії головного контролера і організатора УНСоюзу інж. Володимира Коссара з осідком у Вінніпеґу та екзекутивним секретарем канцелярії головного радного Богдана Зорича в Торонті;

4. — Уповноважнити Гол. Екзекутивний Комітет встановити, в порозумінні з проводом Канадійської Канцелярії УНСоюзу, бюджет цієї канцелярії.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ НАРАД

(Четвер, 28-го травня 1959 року)

ВНЕСЕННЯ Й УХВАЛИ

(Продовження)

3. ПЕРЕНЕСЕННЯ ОСІДКУ ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ

Головний предсідник Д. Галичин покликається на рішення Конвенції щодо перенесення осідку Головної Канцелярії УНСоюзу та інформує учасників нарад, що Асекураційного Департаменту стейту Ню Джерзі погодився на перенесення УНСоюзу поза межі стейту під умовою, що в цьому стейті буде мати свій осідок репрезентант УНСоюзу. Представники Екзекутиви оглянули вже біля 25 різних об'єктів в Джерзі Сіті та в інших місцевостях стейту Ню Джерзі, але ще не піднайшли відповідного приміщення. Тому не залишається нічого іншого, як уповноважити Екзекутиву далі шукати відповідного приміщення. Є, і то численні, голоси видних союзовців і інших громадян, які висловлюються за те, щоб відкупити будинки Українського Народного Дому в Ню Йорку при 140 Друга Евню (УНСоюз дав на них морґедж у поважній висоті, якого зазначена установа під цю пору не сплачує) і, розібравши ці будинки, виставити на їх місці новий будинок і примістити в ньому Головну Канцелярію УНСоюзу. За цим промовляє центральне положення тих будинків серед української громади Ню Йорку, близько церков, нової школи св. Юра та ін. і та обставина, що названа установа має трудноші у вдержуванні тих будинків. Але гол. предсідник висловлюється проти такого пляну, бо не виключене, що в такому випадку люди злої волі використали б це проти УНСоюзу.

До дискусії над цією проблемою зголосилися такі особи: І. Кокольський, П. Кучма, Й. Лисогір, Д. Шмаґала, Я. Падох, П. Пуцило, д-р В. Ґалан, Р. Слободян, М. Давискиба, Я. Гук і ред. Драган.

І. Кокольський бажав би довідатися, чи Асекураційний Департамент погодився на перенесення Головної Канцелярії до іншого приміщення без ніяких застережень щодо місця його положення і ціни набуття нового приміщення. На це одержав відповідь від гол. предсідника, що немає ніяких обмежень, якщо тільки новий будинок приноситиме відповідний прибуток.

П. Кучма запитує, чи у випадку, якби УНСоюз перебрав доми Народного Дому в Ню Йорку, шеровці тієї установи одержали б повну виплату своїх шерів. Гол предсідник покликався на свої слова, сказані перед хвилиною, а щодо самого питання П. Кучми, на його думку, відповідь повинна бути позитивна.

Й. Лисогір висловлюється за перенесення осідку Головної Канцелярії УНСоюзу до Ню Йорку, і то тільки до української дільниці поміж 7 і 14 вулицями та поміж 2 і 3 евеню. Ця дільниця незабаром буде перебудована й належатиме до найбільш елеґантних дільниць Ню Йорку. Розважаючи над питанням перенесення осідку УНСоюзу, треба дивитися на 50 років вперед, і предбачати, де тоді буде центр українського життя в Ню Йорку.

Д. Шмаґала висловлює погляд, що при перенесенні осідку УНСоюзу треба подбати наперед про потреби УНСоюзу, але також не забувати про потреби громади. Тому треба відповідних заль для союзових і ширших громадських зборів та засідань, як то є в інших українських громадах в Америці. Якщо б УНСоюз мав перебрати будинки Народного Дому, то тільки під умовою, що всі шеровці тієї установи одержать повну суму, яку вони заплатили, набуваючи шери. При цьому гол. предсідник вказує на величину місцевої нюйоркської громади та її величезні потреби. УНСоюз ніяк не був би всилі заспокоїти їх, навіть побудувавши найкращий будинок. А втім наш будинок мусів би давати прибуток, щоб вложений капітал був належно опроцентований. Така є вимога наших надзірних властей, і її ми мусимо респектувати.

Я. Падох звертає увагу на незавидні умови праці союзових відділів у Ню Йорку. Всі більші скупчення Відділів УНСоюзу мають свої власні доми, де можуть свобідно вести свою діяльність, крім Ню Йорку, де немає ніякого союзового дому, і тільки один Відділ „Дністер" має власну винайману домівку. Інші винаймають чужі залі від випадку до випадку. Якби в Ню Йорку постав союзовий дім, він в першу чергу мусів би послужити потребам місцевих Відділів, яких є імпозантне число 24 із ще більш імпозантним числом членів 6.107. Це немислиме на дальшу мету, щоб така велика союзова громада не мала власного приміщення.

П. Пуцило інформується про побутові умови української громади в Ню Йорку й висловлюється радше за перенесення УНСоюзу поза велике місто на вільний простір, тим більше, що УНСоюз є установою радше кореспонденційного характеру. Звертає увагу на великі кошти набуття реальностей у великих містах, зокрема в Ню Йорку, і на загрозу великих податків від реальности у великому місті. Гол. предсідник звертає увагу на великий зріст вартости реальностей власне у великих містах. Тому УНСоюз, набувши реальність в Ню Йорку чи в іншім великім місті, не тільки не тратить на ній, а, навпаки, з часом заробить. Зате в малих містах реальності часто тратять з часом ціну, що м. ін. доказує наша реальність в Джерзі Сіті. А щодо коштів будови, то вони майже всюди ідентичні.

Д-р. В. Ґалан заявляє, що це є конечність перенести осідок Головної Канцелярії, бо старе приміщення вже ніяк не відповідає потребам УНСоюзу. Тому треба негайно шукати нового приміщення, що ствердила Контрольна Комісія однозгідним рішенням. Але він думає, що не слід зв'язувати нового осідку УНСоюзу із осідком його Відділів, бо це не мусить бути корисним для праці Головної Канцелярії.

Р. Слободян підкреслює коштовність перенесення Головної Канцелярії в нове приміщення. Кошти перенесення піднесуть дуже високо кошти перенесення друкарських машин, бо з Головною Канцелярією перенеслася б також редакція, адміністрація і друкарня „Свободи". Але не виключає можливість перенесення самої Гол. Канцелярії з тим, щоб „Свобода" залишилась у старому приміщенні. В нинішньому приміщенні Гол. Канцелярії можна було б примістити наші магазини, музей-архів, бібліотеку тощо. Набувати новий будинок можна тільки тоді, коли буде певна опінія знавців, що він принесе відповідний прибуток з частинного відступлення будинку чужим за чинш. Вложені в новий будинок гроші мусять приносити відповідний прибуток. Підкреслює, що не є проти перенесення, але до цієї справи треба братися з великою обережністю.

М. Давискиба запитує, чи розділення „Свободи" від Гол. Канцелярії не принесло б шкоди. На це гол. касир відповів в неґативний спосіб.

Я. Гук бажав би знати, чи теперішній будинок УНСоюзу буде зовсім вистарчальний для „Свободи" й друкарні, і чи не можна було б добудувати одного-двох поверхів в теперішнім будинку.

Ред. А. Драган уважає можливим розділення „Свободи" і Гол. Канцелярії під умовою, що між ними було б безпосереднє телефонічне сполучення та що відповідне бюро Видавництва було б також у Гол. Канцелярії УНСоюзу.

Після замкнення дискусії над цим питанням приявні однодушно ухвалили внесення, поставлене М. Давискибою й піддержане В. Гузарем, П. Кучмою й д-ром В. Ґаланом, ось якого змісту:

Ухвала в справі перенесення Головної Канцелярії

Головний Уряд УНСоюзу, вислухавши звітів Головного Екзекутивного Комітету та обміркувавши справу нового приміщення для Головної Канцелярії УНСоюзу і Видавництва „Свобода" рішив:

Доручити Головному Екзекутивному Комітетові продовжувати зусилля для остаточного здійснення одної з альтернативних резолюцій, схвалених у цій справі 24-ою Конвенцією УНС.

4. ПІДВИЩЕННЯ ДИВІДЕНДИ

Гол. предсідник поінформував приявних про потребу й можливість підвищити дивіденду для членів УНСоюзу. Згідно з пляном, який підготовили наші актуарії у порозумінні з Екзекутивою, починаючи від 1960 року, дивіденду для членів, які мають забезпечення на 1,000 долярів, виплачувалось би від $2.60 починаючи до $4.00, в залежності від років забезпечення. Раніше максимальною сумою від $1,000, яку виплачувалося на дивіденду, була сума $3.40, тому йдеться про значну підвишку дивіденди. На внесення О. Штоґрин, ухвалено це збільшення дивіденди згідно з точним пляном, виготованим актуаріями УНСоюзу. Воно зобов'язуватиме від 1960 року.

5. ПЕНСІЙНИЙ ФОНД

Головний предсідник пригадав рішення 21-ої Пітсбурзької Конвенції з 1946 року, яка визнала потребу деякого пенсійного забезпечення працівників УНС. Він подав до відома, що досі службовці впродовж перших 10 років не мають ніякого пенсійного забезпечення. Після десятьох років праці вони одержують такі суми відправи:

по 10 роках	—	3-місячну платню
по 11 роках	—	4-місячну платню
по 12 роках	—	5-місячну платню
по 13 роках	—	6-місячну платню
по 14 роках	—	7-місячну платню
по 15 роках	—	8-місячну платню
по 16 роках	—	9-місячну платню
по 17 роках	—	10-місячну платню
по 18 роках	—	11-місячну платню
по 19 роках	—	12-місячню платню

УНСоюз виплатив вже такі відправи у трьох випадках. Тому, що є думки, що таке забезпечення не є вистачальне і відповідне, головний предсідник відкрив дискусію над тим питанням. До дискусії зголосилися наступні учасники нарад: Т. Шпікула, І. Кокольський, П. Пуцило, А. Драган, М Давискиба, Б. Зорич, В. Ґалан, Й. Лисогір і Я. Падох.

Т. Шпікула запитує, чи ті три службовці були задоволені виплаченою їм відправою. Відповідь гол. предсідника була потакуюча. Службовці, власне їх родини, підписали повне звільнення для УНСоюзу.

І. Кокольський запитує, чи Екзекутива студіювала можливості переведення зміни в цім забезпеченні, і чи користувалася якимись вже існуючими зразками пенсійних фондів. Відповідь гол. предсідника потверджувала запит. УНС. одержав дві пропозиції від великих асекураційних компаній щодо введення в УНСоюзі пенсійного фонду для службовців, але вони були неможливі до переведення з уваги на наші умови.

П. Пуцило інформує про недавнє заведення пенсійного фонду у банковій інституції, якою він кермує. Вкладки до того фонду платять службовці у висоті 5 відсотків своїх заробітків, а сама інституція вплачує до фонду суми, рівні 20 відсоткам платні службовців. Якщо службовець відійде зі служби до п'яти років, йому звертається його вплати. Після п'ятьох років праці йому звертається не тільки його вплати, але й вплати інституції. Після смерти службовця його дружина одержує 30,000 асекурації, якщо службовець вплатив певну суму вкладок. Гол. предсідник підмічує в цьому місці, що службовці УНСоюзу також мають, крім відправи, життьове забезпечення у висоті 2,000 долярів до 65-го року життя, а 1,000 після того. Відносно відправи, то службовці не платять ніяких внесків. Все покриває УНСоюз. П. Пуцило завважує, що цей плян є на ділі не пенсійним пляном, але відправою, і що він вже не відповідає нинішнім вимогам.

Ред. А. Драган підмічує, що службовці УНСоюзу невдоволені теперішнім станом свого забезпечення на старість чи смерть і що введення справжнього пенсійного фонду піднесе мораль службовців і збільшить їх прив'язання до нашої установи. Зміна працівників, зокрема в друкарні, є великою загрозою для правильного діяння друкарні. Наш плян не дбає про родину службовця у випадку його смерти. Слід би ввести плян, подібний до того, що його з'ясував П. Пуцило. Гол. предсідник завважує при цьому, що УНСоюз не має фондів на такий плян.

Інж. В. Коссар підмічує, що в Канаді більшість державних і приватних підприємств має вже відповідні пенсійні фонди, і то такі, до яких службовці платять дуже мало, або взагалі нічого не платять. До Контрольної комісії під час переведення контролі УНСоюзу приходили службовці Головної Канцелярії з проханням рекомендувати Головному Урядові ввести відповідний пенсійний фонд, бо без нього їх родини не почуваються забезпеченими.

М. Давискиба висловлюється за пенсійний фонд. Одноразова виплата скоро розминеться, а пенсія залишається до кінця життя службовця.

Д-р В. Ґалан пропонує схвалити плян відправи, виготовлений Екзекутивою, і доручити їй подбати про новий плян пенсійного фонду.

Б. Зорич підмічує, що хоч він єдиний з усіх союзових секретарів присвятився виключно союзовій праці, не має іншої праці та іншого заробітку, він не має ніякого забезпечення, і вважає це несправедливістю. Пропонує втягнути в систему забезпечення також постійних організаторів УНСоюзу.

Й. Лисогір пригадує недавню ухвалу про відкриття канадійської канцелярії УНСоюзу й вважає, що враз із відкриттям її прийде час на соціяльне забезпечення її керівника Б. Зорича.

Я. Падох підкреслює обосторонній інтерес в пенсійному забезпеченні і службовців і працедавця. Пенсійний фонд та всі інші види т. зв. "fringe benefits" зберігають кращі взаємини між службовцями й тими, що їх затруднюють, і прикріплюють службовців до місця праці. Сам із досвіду знає, як важко покинути працю, коли водночас з тим тратиться забезпечення та інші привілеї. Одноразова виплата цього не всилі зробити. Висловлюється за введення бодай скромного пенсійного забезпечення, яке при збільшенім соціяльнім забезпеченні дасть службовцям після відходу на пенсію скромну, але вистачальну, основу існування.

На внесення д-ра В. Ґалана, піддержане Я. Падохом і інж. В. Коссарем, схвалено однодушно наступну резолюцію:

Ухвала в справі пенсійного фонду

1. Прийняти до відома плян Головного Екзекутивного Комітету щодо одноразової відправи для службовців Головної Канцелярії та Видавництва „Свобода" і

2. Доручити Гол. Екзекутивному Комітетові випрацювати до наступних річних нарад Головного Уряду плян пенсійного фонду, який, відповідаючи фінансовим можливостям УНСоюзу, задовольняв би можливо повно бажання службовців Головної Канцелярії УНСоюзу та Видавництва „Свобода".

6. СОЮЗІВКА

В обговоренні справ, зв'язаних із „Союзівкою", брав участь також її управитель, Данило Слободян, та його заступник Володимир Квас.

Дискусію над цими питаннями розпочав гол. предсідник Д. Галичин, який підмітив велику національну ролю, що її відіграє „Союзівка", і вказав на зростаючу з кожним роком її популярність, з якою в свою чергу зв'язана конечна потреба переводити щораз нові поліпшення. До дискусії та вирішення Головного Уряду він, зокрема, піддає питання побудови нового купального й плавацького басейну та нової критої таночно-розривкової залі.

Для докладного з'ясування цих двох проєктів гол. предсідник покликав Д. Слободяна.

Д. Слободян підмітив конечність обох проєктів. Дотеперішній басейн замалий для тої кількости гостей, що їх Союзівка має постійно, що вже й казати про ті сотні й тисячі гостей, які прибувають на Союзівку наприкінці тижня. А втім давній басейн є старий і вже розсипається, а його ремонт ніяк не виплатиться. Треба побудувати новий басейн, який не тільки задовольняв бо потреби постійних гостей Союзівки, але й дав би змогу нашій молоді плавати та влаштовувати плавацькі змагання. Це допоможе Союзівці стати дійсно головним осередком українського спорту в Америці. Думає, що кошти такого басейну, розміру 100 на 50 стіп, виноситимуть коло 30,000 долярів. Відносно критої таночної залі, то вона також потрібна, бо невелика таночна відкрита плятформа вже зовсім замала і до того при злій погоді не до вжитку. Гості, які масово напливають наприкінці тижня на Союзівку, втікають з неї під час самої забави чи іншої культурної програми, коли несподівано псується погода. Покривати існуючу плятформу непрактично, тим більше, що це пошкодило б видові „Веселки", яку колись також прийдеться перебудувати. Накриття існуючої площі, для чого вже є плян, коштувало б коло 30,000 долярів, а побудова нової залі коло 50,000 долярів. Окремо торкається питання побирання вступів від тих, які прибувають на Союзівку не для побуту на ній, але тільки для користування з суботніших розваг, що їх приготовляє Союзівка. Це є конечне передусім для контролювання гостей, бо часто прибувають всякі непобажані люди, нерідко не українського походження. А втім, кошт розваг, які чимраз кращають, є чималий, тому слід, щоб бодай частина тих коштів верталася від осіб, які не є постійними гістьми. Вступ побирається тільки в суботу пополудні і вечорами, і якщо той, хто його заплатив, з'їсть обід чи вечерю в Союзівці, або залишиться на ній довше, йому вплату за вступ повністю звертається. Закид, що в такий спосіб відбирається змогу членам і нечленам УНСоюзу відвідувати Союзівку, нестійкий, бо вступ побирається тільки одне пополудне в тижні, і до того поважні відвідувачі, які користають бодай з одного харчування, одержують виданого доляра назад.

До дискусії, яка розвинулася після доповіді Д. Слободяна, зголосилися наступні особи: А. Чопик, І. Одежинський, Б. Зорич, В. Гузар, Д. Шмаґала, Я. Гук, І. Кокольський, Й. Лисогір, О. Штоґрин, М. Давискиба, В. Квас, А. Джула, В. Ґалан, П. Кучма, Т. Шпікула, П. Пуцило і А. Драган.

А. Чопик противиться переведенню цих проєктів у цім році. Не виключене, що в цім році прийдеться змінити осідок Головної Канцелярії і набувати великим коштом новий дім для УНСоюзу. Тому вона є за те, щоб почекати з цими проєктами до наступного року.

І. Одежинський висловлюється за переведення цих уліпшень на Союзівці, бо це потрібне, щоб задержати теперішніх і здобути нових постійних гостей. Союзівка не може залишитися позаду інших відпочинкових осель, і тому мусить своїм гостям дати належний їм комфорт. Швидко наростає нове, молоде українське заможне покоління, яке чим-будь не вдоволиться і радо заплатить більше за кращі можливості відпочинку й розваги.

Б. Зорич підкреслює різнородність функцій, які виконує Союзівка, а саме культурні, розвагові, освітні, спортові. Канада приймає всі вістки про покращання Союзівки не тільки прихильно, але й з ентузіязмом, і щораз більше канадійців проводить вакації на Союзівці. Думає, що ці два поліпшення треба зреалізувати вже після цьогорічного сезону.

В. Гузар висловлює острах, чи оплати, побирані при вступі на Союзівку, не пошкодять її популярності. Д. Слободян, покликаючись на свої раніше висловлені завваги, виключає це побоювання, тим більше, що всі сусідні ресорти роблять це саме, ще й до того беруть оплати цілий тиждень і куди вищі від наших. А втім, не можна допустити до такої несправедливости, щоб особи, які мешкають довкруги Союзівки, приходили масово і безплатно корстувалися її уладженнями та її програмами, і то часто коштом великої невигоди постійних гостей.

Д. Шмаґала є за обидва проєкти, але пропонує в цім році збудувати басейн, а нарік — таночну залю. Є проти того, щоб для тої цілі розібрати „Веселку". Вона ще довгі роки може нам служити. Слід збудувати залю в іншім місці. Коли можливо, то тим часом тільки покрити таночну плятформу, не будуючи окремої залі.

Я. Гук висловлюється за будову басейну, але проти будови нової залі. Замість того пропонує при в'їзді на Союзівку вибудувати більшу кількість мотелів, що збільшить прибутки Союзівки. Це дасть також змогу біднішим родинам в цілості проводити вакації на Союзівці, що тепер є неможливим. Замість розбудовувати розвагові можливості, передусім треба збільшити приміщення для гостей, і то для тих, які мають невеликі засоби. Це збільшить пробутковість Союзівки. Д. Слободян завважує, що Союзівка має готовий плян побудування мотелю на 20 одиниць, які могли б примістити 80 осіб, але на це треба 60,000 долярів.

І. Кокольський уважає, що розбудова Союзівки відбувається без загального й систематично переводжуваного пляну. Прикладом може послужити таночна плятформа, яку ми, уживши два-три роки, визнаємо невідповідною, і хочемо її великим коштом покривати, щоб ще більшим коштом будувати після того нову таночну залю. До того йому здається, що ми розбудовуємо Союзівку не в бажаному напрямі, бо готуємо її для кляси гостей, яких немає багато серед українців. Гол. предсідник не погоджується з І. Кокольським і вважає, що дотеперішня праця йшла за пляном. Таночну плятформу збудовано перед роками за 3,000 долярів, які замортизувалися впродовж одного року. Доказом плановости й доцільности розбудови Союзівки є хоч би дитяча оселя на Союзівці.

Й. Лисогір підмічує, що живемо в такому динамічному часі, коли часто приходиться одне руйнувати, щоб будувати нове, краще й прибутковіше. Такий уже є шлях розвитку американського життя. Підкреслює потребу збудування ще одного тенісового корту.

О. Штоґрин є проти нових видатків. Загал союзового членства неприхильно прийняв дотеперішні коштовні зміни, тим більше, що Союзівка не приносить належних прибутків.

М. Давискиба погоджується, коли конечно треба, на будову басейну. Але є проти всіх інших змін і поліпшень. Стоїмо перед конечним перенесенням осідку Головної Канцелярії, що потягне за собою великі кошти, а це куди важніше від змін на Союзівці. Коли вже необхідно, слід прикрити таночну плятформу, але рішуче не будувати нової залі. Похваляє думку побирати вступ при вході на Союзівку від тих, які на ній не перебувають.

В. Квас вважає, що заля є потрібна не тільки для розваги, але передусім з бизнесового огляду. Всі, навіть найменші ресорти мають такі залі, бо без них не може піти бизнес. Наприклад, 4 липня із-за злої погоди гості масово роз'їхалися, і Союзівка мала втрату. Тепер Союзівка буде відкрита цілий рік. Можна буде її вживати на з'їзди, збори, весілля тощо, а для того треба мати таночну залю. Ці зміни передусім стягають нашу молодь, а без неї немає будучности не тільки для Союзівки, але й для всього УНСоюзу.

А. Джула висловлюється за постійний проґрес, бо тільки тоді Союзівка буде першорядним ресортом і приноситиме добрі прибутки.

Д-р В. Ґалан підмічує, що дотепер інвестовано в Союзівку поважну суму. Це треба мати на увазі при нових уліпшеннях. Але вважає за конечну будову нового басейну.

П. Кучма просить не забувати, що на Союзівці має бути також захист для старших віком членів, який слід скоро урухомити. Є за дальше збільшування Союзівки, щоб дати змогу проводити там літо біднішим людям.

Т. Шпікула запитує: коли переводиться більші роботи на Союзівці, то її Управа та Екзекутива одержують оферти від більшої кількости підприємств та доставців, і чи те саме стосується до переведення менших робіт? Далі запитує, чому не відкрито досі на Союзівці дому для старців? Д. Слободян вияснює, що всі більші роботи переводиться на підставі більшої кількости оцінок і зложених оферт. А. Драган пригадує, що було чимало закликів до старших віком членів зголошуватися на побут в домі старців, але поза кількома особами зголошень не було.

П. Пуцило звертає увагу на невідповідну амортизацію Союзівки та інвестицій у неї вложених, і вимагає устійнити тверді й реальні засади тієї амортизації, встановивши точний її відсоток. Висловлюється за переведення плянованих праць.

Ред. А. Драган висловлюється за збудування в цьому році басейну, не зобов'язуючи Екзекутиви до будови таночної залі та покриття існуючої плятформи. З часом буде видніше, що слід зробити.

Ухвала в справі „Союзівки"

На внесення М. Давискиби, піддержане І. Одежинським, рішено закрити дискусію над справами Союзівки.

На внесення Д. Шмаґали, піддержане А. Джулою, однодушно схвалено вибудувати ще в цім році після літнього сезону новий купальний та плавацький басейн і додатковий тенісовий корт. Питання будови нової таночної залі та покриття дахом таночної плятформи залишено на пізніший час.

На цьому наради перервано на обід. Пополудневі наради цього четвертого дня розпочалися о год. 2:00 по полудні.

(Продовження буде)

Увага!

БАТЬКИ!

Увага!

Річники „ВЕСЕЛКИ" становлять неоціненну настільну книгу для кожної родини і невичерпане джерело науки, виховання, розваги і радости для української дитини.

РІЧНИК „ВЕСЕЛКИ" — 1957 — $6.00

РІЧНИК „ВЕСЕЛКИ" — 1958 — $6.00

Річники надруковані на люксусовому папері, тверда обкладинка, мистецький заголовок, витиснений золотими літерами.

Належність просимо слати ЧЕКАМИ, або ПОШТОВИМИ ПЕРЕКАЗАМИ:

"SVOBODA", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Генштабу полк. Олександер Кузьмінський

(До 75-літнього ювілею)

12-го вересня 1959 р. українські ветерани в Канаді відзначили 75-ліття заслуженого бойового старшини Визвольних Змагань, генштабу полк. Олександра Кузьмінського.

Народився він 12-го вересня 1884 року. Походить з старого українського роду, в якому міцно тримались українські традиції. Загальну та середню освіту здобув в Тульчинській духовній школі та Одеському кадетському корпусі. Вищу придбав в Імператорській Військовій Академії в Росії та в Політехніці у Львові.

Військову кар'єру почав у Одеській Військовій Школі з серпня 1905 р., яку закінчив з успіхом в 1908 р. З того часу як кадровий старшина перебував весь час аж до революції в російській армії. Перша світова війна застала його начальником служби зв'язку 75-го Севастопольського полку. З серпня 1914 року приймав участь в боях, в грудні 1914 був тяжко контужений. Після вилікування знов повернувся на фронт в січні 1915 р.

Революція в березні 1917 р. застала Ол. Кузьмінського на фронті на північ від Станиславова. З початком революції Ол. Кузьмінський прийняв відразу активну участь в українському русі, разом з поруч. проф. М. Лорченком, поруч. Черненком та іншими. Ними створена була українська дивізійна рада, нав'язаний контакт з Українським Комісаром Південно - Західнього фронту п. Певним. П-ві Ол. Кузьмінському вдалося зукраїнізувати 64 Піхотну дивізію і потім бути її командантом.

Після заключення Берестейського миру (1918) дивізія відходила з фронту в розпорядження Української Центральної Ради. В Кам'янці збольшевичені частини напали несподівано на штаб дивізії й заарештували весь його склад, вивезли до м. Дунаївців, де мали прилюдно виконати розстріл. Врятував заарештованих, в тому й Ол. Кузьмінського, командант 2-ої бригади цієї дивізії Бонч - Осмоловський, що несподівано напав на комуністів.

Гетьманський переворот застав полк. Ол. Кузьмінського на посаді штабового старшини для доручень в штабі Подільського корпусу. Генерал Клименко, командир Подільського корпусу був викликаний до Києва, де його призначено командантом Сердюцької дивізії. Генерал забрав з собою весь свій штаб. Увесь тягар по формуванні дивізії випав на полк. Ол. Кузьмінського.

Перед початком повстання Директорії полк. Кузьмінський був призначений в розпорядження ген. Юнакова для організації Військової Академії, але повстання припинило цю працю. Коли війська Директорії зайняли Київ, полк. Кузьмінський був призначений помішником Начальника Оперативного Відділу Штабу Дієвої Армії, де працював до серпня 1919 року.

Після переходу Галицької Армії на лівий беріг Збруча та після з'єднання обох армій був утворений Штаб Головного Отамана, до якого полк. Кузьмінський був призначений на заступника Начальника Оперативного Відділу, де працював до кінця його існування. Він приймав безпосередню участь в розробці оперативного пляну наступу на Київ, який, як знаємо, скінчився розгромом Червоної большевицької армії та здобуттям Києва.

Коли українська армія вирушила в славний Зимовий Похід, полк. Кузьмінський лежав хворий на тиф. Після видужання пробрався у вороже запілля до армії УНР. В м. Барі він довідався від Січових Стрільців УГА, що армія УНР оперує в районі Уманя. Пробираючись далі в запілля він зустрівся з повстанцями от. Чорноти, що мав зв'язок з Армією УНР і залишився в загоні Чорноти. Через ці зв'язки в грудні 1919 р. переведено прем'єра УНР Мазепу до Армії УНР.

В квітні 1920 р. 60 Совєтська дивізія оточила ліс, в якому перебував загін Чорноти. Повстанців розбито а частина з них попала до полону в тому й полк. Кузьмінський. На другий день в м. Тульчині мав судити повстанців військовий трибунал. Ранком, несподівано налетіла на Тульчин наша Запорозька дивізія, розбила 60-ту сов. дивізію й звільнила арештованих. Полк. Кузьмінський знов опинився серед повстанців.

Коли весною 1920-го року українсько - польські війська вдарили на большевиків і армія Зимового Походу з'єдналася з регулярними частинами УНР, полк. Кузьмінський здав рапорт Головному Отаманові про бої повстанців. Головний Отаман призначив полк. Кузьмінського Начальником Партизансько - Повстанчого відділу.

10-го листопада 1920 року Совєтська армія з усією силою навалилась на війська УНР і наші війська з упертими боями відходили на територію Польщі. Старшини Генерального Штабу на чолі з ген. Сальським заснували в Ченстохові „Українське Військове Т-во", скорочено УВТ, яке мало на меті продовження боротьби за визволення.

На початку лютого 1921 р. Державна Рада в Тарнові ухвалила проєкт висилки сильного партизанського загону на Україну для підняття загального повстання. На командира партизансько - повстанського руху призначено ген. Юрка Тютюнника, а на шефа партизансько - повстанчого штабу генштабу полк. Ол. Кузьмінського. Чисельні зв'язкові посланці від повстанчих організацій, які оперували на Україні, просили підтримати їх. Польський уряд погодився не перешкоджати тій акції. Праця була розпочата. В основу праці було положено організацію, що вже існувала в Україні, опрацьована й закладена раніше полк. Кузьмінським за директивами Гол. Отамана Симона Петлюри. У березні 1921 року оперативно - операційна та розвідча частини Партизансько - Повстанчого Штабу були перенесені до Львова. Праця йшла повною парою. Устійнено пункти зв'язку на кордоні, відновлено зв'язки з повстанчими організаціями на Україні.

Але й ворог не спав. Стало зрозуміло, що в Штабі була ворожа аґентура. Полк. Кузьмінський мав серйозну розмову з ген. Тютюнником і жадав направи відносин. Внаслідок цієї розмови ген. Тютюнник відібрав частину функцій від полк. Кузьмінського й передав їх полк. Ступницькому.

Після того полк. Кузьмінський жив у Львові в поганих матеріяльних умовах. Деякий час був шевцем. Року 1924 вступив студентом на Львівську Політехніку на відділ суходільної й водної інженерії, а в р. 1930 скінчив її. З того часу працював за новим фахом, разом з цим виконуючи різну громадську працю. З нападом Совєтів на Галичину (1939) він опинився на скитальщині.

Під час другої світової війни полковник поніс тяжкі родинні втрати. У Відні від бомбардування згинула дружина. Син Олександер, що був командиром в батареї дивізії „Галичина", після розгрому під Бродами пробився до УПА і загинув в боях в Карпатах 1947 року.

Після війни полк. Кузьмінський опинився в Ляндеку (Австрія), де зразу взявся за організацію громадського життя. Він зорганізував тут Союз Українських Ветеранів. Його обрано головою УНДС на Австрію. Був також організатором Т-ва Сприяння УН-Раді в Тиролю та Форальберґу.

Після переїзду до Канади влучився там до чинних організацій: СбУВ, Укр. Відд. Канадійського Леґіону, Українське Техніче Т-во та ін.

За відзначення в боях в час світової війни (1914 - 1917) отримав 9 нагород. В українській армії був нагороджений орденом Симона Петлюри.

Тепер полк. Кузьмінський працює над спогадами про рейд Ю. Тютюнника.

К. Д-ко

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу
міста ЯНҐСТАВН та ОКОЛИЦІ

— влаштовує —

в неділю, 8-го листопада 1959 р.
в год. 6:00 вечора
в УКРАЇНСЬКІЙ ЗАЛІ,
при 526 West Rayen Avenue — Youngstown, Ohio

ЮВІЛЕЙ
65-ліття УНСоюзу

Ювілей почнеться
БЕНКЕТОМ
та
МИСТЕЦЬКОЮ ЧАСТИНОЮ.

Мистецьку частину виповнять, майже вповні, Молодечі Організації, з Янґстави, Огайо.

Головним промовцем на Ювілею буде
п. Дмитро Галичин
головний предсідник Українського Народного Союзу.

Просимо Українське Громадянство міста Янґстави та Околиці, взяти масову участь в Ювілею УНСоюзу, на яку заслуговує наш Батько УНСоюз.

В суботу, 7-го листопада 1959 р.
в год. 9:00 вечора
в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ
при 914 Franklin Avenue, — Youngstown, Ohio

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ
слідуючих Відділів УНСоюзу:

ЯНҐСТАВН, Огайо	140, 230, 274, 348
КЕМПБЕЛ, Огайо	119, 218
КЕНТОН, Огайо	115
НЮ КЕСЕЛ, Па.	74
ТІТУЗВІЛЕ, Па.	72
ШАРОН, Па.	386

Просимо Управи, конвенційних Делеґатів та всіх Членів названих Відділів, прибути на Організаційні Наради, на яких організаційні справи реферуватиме
головний предсідник УНСоюзу — п. ДМИТРО ГАЛИЧИН.

За Окружний Комітет:
П. Ліщак — голова С. Бурий — секретар

НОВІ КНИЖКИ

Петро Мірчук — У німецьких млинах смерти — Спомини з з побуту в німецьких тюрмах і концлагерах 1941 — 1945, (Український Союз Політичних в'язнів, Ню Йорк,, 1957, стор. 236).

Континґент українців у німецьких концентраційних таборах увесь час був дуже високий. На жаль, так мало з тих, які перейшли ті страхіття і залишилися при житті, взяли за перо, щоб списати свої спомини. Можливо, причина того в загальній нехіті українців до писання мемуарів, на що жалілися ще козацькі літописці. Тому треба тільки привітати рішення д-ра Мірчука написати свої спомини з тих часів і збагатити бідненьку українську мемуаристику.

З передмови довідуємося, що автор написав спомини зараз по виході на волю і що лежали вони „в шухляді" одинадцять літ. Це видно по самому укладі й опрацюванні їх: на 202 сторінки — 52 коротесенькі розділи, несповна по чодири сторінки на один розділ. Це скоріше диспозиція до праці, яку треба б налити змістом, на що, мабуть, не стало в автора часу.

А шкода. Бо читаючи книжку, відчуваємо, що багато речей у ній домагаються докладнішого насвітлення. Побої, каліцтва, екзекуції, газові комори, садизм і жорстокість німецьких наглядачів і самих же „капо" з-поміж в'язнів, звичайно найбільше на себе звертають уваги. Але ці страшні сторінки концлаґерного животіння досить широко змальовані вже в різних, українських і не-українських авторів. Для нас спогади д-ра Мірчука цікаві тим, що вони згадують і про інші моменти, незвичайно важливі з точки погляду нашої національної української моралі. В часі, коли до білого розпечені внутрішньо - національні пристрасті десь там, „на волі", доводять до самовинищування братів, тут, за дротами таборів, в обличчі смертельної небезпеки від спільного ворога, ці брати забули на політичні різниці і взаємно себе рятували. Зов крови показується сильнішим від ідеологій. Над тою сторінкою понурої лагерної дійсности конче треба було б спинитися довше, не пожаліти часу на найменші подробиці, бо з них б'є ясне світло надії на майбутнє.

Всі, що карались в концентраційних лагерях німецьких і большевицьких, майже без вийнятку стверджують дружбу й солідарність українських політичних в'язнів, їхню високу національну мораль. Варто було не поминути ні одної сцени, хоч як би вони виглядали до себе подібні, щоб зафіксувати на прикладах голого життя моральну силу, що криється в українському народі і виходить наверх у найстрашніших хвилях життя.

Кінцевий розділ властиво до споминів не належить. Це післяслово з наголовком „Хто відповідальний за ті злочини?" І в ньому автор доходить до висновку, що вину за те несе не тільки гітлерівський режим, але й цілий німецький нарід. Теза не нова. Коріння її сягає пропаґанди аліянтів під час війни, а потім найдокладніше її розробили й удокументували жидівські історики й публіцисти. Власне, не можна відмовити авторові рації. Склалося так, що підписаний рецензент перебував якийсь час у містечку Мельк, де був у концентраку автор, і мав нагоду реєструвати реакцію не „пруських", але „австрійських" німців на комплекс концтаборів. Ніякого милосердя, чи людського співчуття — одверта ворожість, часом ненависть, навіть не байдужість. Але які з того висновки на майбутнє? А саме для них писав автор цей розділ. Щоправда, тепер щораз менші можливості війни, але на випадок, якби вона колись прийшла і кінчалася перемогою Заходу — перші в Україну вступали б дивізії якраз німецькі. І який би не сильний був ресантимент в українському народі в зв'язку з двократною інвазією німців на українську землю, політичний розум каже нам не висувати тих справ до значення реґулятора міжнаціональних взаємин.

Вражають у книжці полонізми, їх доволі багато, аж рябіє від них. І то не тільки в окремих словах (обув, застрик, улягали червінці, перестеріґали приписи, окладали палками і т. д.), але не раз у цілих реченнях, в складні. Правда, польський елемент був в Ашвіці перший, він там спочатку переважав і він перший творив термінологію внутрішньо - таборового побуту, що не могло не відбитися на всіх, хто те життя описує. Одначе д-р Мірчук в українській публіцистиці займає неостаннє місце і маємо право вимагати від нього більшої уважливости до мови.

Автор не криється зо своєю політично - організаційною приналежністю і в деяких місцях, можливо, його політичні симпатії, що так це з-легка назвемо, виходять наверх сильно. Але треба признати, що таких місць мало і що автор старався бути об'єктивний.

В цілому, „У німецьких млинах смерти" можна вважати вартісним вкладом в українську політичну літературу останніх років. А хто в наших часах утечі від книжки знайде час, щоб її перечитати, не пожаліє.

Зиновій Книш

Український Народний Союз це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і своїх рідних матеріяльно. Це значить, бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи.

НЕ ПРОПУСТІТЬ!
Чудове мистецтво, вироби культурно - промислових експонатів.
МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА НА СЦЕНІ.
36-та РІЧНА ЖІНОЧА ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНА ВИСТАВА
від 2-го до 8-го ЛИСТОПАДА 1959
71st REGIMENT ARMORY
34th Street and Park Avenue
1 — 10:30 P. M. — щоденно
ВСТУП (включно текс)
старші — $ 100; діти — 35 ц.

РОЛЯ СТЕЙТОВИХ ГУБЕРНАТОРІВ

Американські виборці в 1958 році обрали 34 стейтових губернаторів. З усіх 49 стейтів демократи мають тепер 35 губернаторів, а республіканці — 14.

Ці губернатори в своєму стейті ні від кого не залежні, навіть від президента З'єдинених Держав. Вони відповідають тільки перед своїми виборцями. Проте, вони можуть мати і мають вплив у національних справах. Їх позиція може привести, і приводить їх, до становища Президента ЗДА. З 50-ох років нашого століття 32 роки президентами були колишні губернатори.

Основні вимоги, що їх ставиться кандидатові на губернатора, дуже прості: він мусить бути мешканцем даного стейту, громадянинном З'єдинених Держав і, в деяких стейтах, мати принаймні 30 років. Жінки також мають право бути обраними на губернаторів.

Як головний виконавець, губернатор має найпершим своїм завданням переводити в життя закони, затверджені стейтовою леґіслятурою, що складається з осіб, також обраних населенням стейту. У більшості стейтів губернатор може бути усунений з свого становища тільки у випадку т. зв. „імпічменту", тобто доказаного обвинувачення в неправильному урядуванні. Таких випадків у націй історії було тільки дванадцять.

В деяких стейтах кандидатів на губернаторів номінують на стейтових попередніх виборах. Це дає змогу кожному виборцеві голосувати за особу, яку він хоче виставити на кандидата. По інших стейтах кандидатів вибирають на стейтових конвенціях його політичної партії.

В деяких стейтах губернаторів обирають на чотири роки, в інших — на два роки. Як правило, стейтовий губернатор має право бути переобраний необмежене число разів, але в деяких стейтах заборонено урядувати дві каденції підряд.

Вибори губернаторів у багатьох стейтах офіціяльно є справою місцевого заінтересовання. Але взагалі стейтові губернатори є офіціяльно особами всенаціонального значення, і вибори того чи іншого губернатора часто проходять під впливом всенаціональної політики.

Наприклад, сільсько-господарська політика федерального уряду і матеріяльний добробут фармерів можуть іноді підняти фармерські стейти проти губернатора, якщо він належить до партії, яка в той час стоїть при владі у Вашингтоні. Те саме може трапитися і в зв'язку з урядовою політикою, яка стосується інтересів робітництва, бизнесменів та індустріялістів.

Стейтовий губернатор може мати вплив, і часто має, на всеамериканські справи. Наприклад, у західніх стейтах контроля поводей та різні проєкти використання водних ресурсів для іриґації, гідроелектрівень і т. п. звичайно фінансуються федеральним урядом. Проте, всі ці проєкти звичайно потребують співпраці багатьох стейтів, особливо в стадії плянування.

Між іншим, є велике розходження в поглядах на розвиток гідроелектрівень. Дехто гадає, що це справа приватних компаній, а не федерального уряду. В таких випадках офіціяльне ставлення губернатора має вплив на рішення уряду ЗДА.

Отже, завдяки дедалі тіснішій співпраці федерального і стейтових урядів та їхнім спільним інтересам, губернатори стейтів набувають чимраз більшої сили і більших впливів.

Амер. Рада

МІЙ ПЕРШИЙ ПЕРШОЛИСТОПАДОВИЙ ВЕЧІР

(Закінчення зі сторни 2-ої)

ться пісня „Ще не вмерла Україна!" . . .

А наступного дня! . . Під будинком Української Бурси Рідної Школи згромаджується непроглядна товпа. Всі уставляються чвірками. Всі, що жили зорганізованим життям у місті: священики, урядники, вчителі, залізничники, Сокіл, Січ, Марійське Товариство Пань, Товариство Українських Жінок, учні гімназії, учні народних шкіл під проводом своїх вчителів, студентська молодь, Міщанська Бесіда, Касино, патріотичне міщанство, відпоручники поблизьких сіл. І вже знайшлися такі, що зайнялися зорганізуванням усього цього вночі. Бо тої ночі мало хто спав.

Кількатисячний похід прямує до маґістрату. На ньому над гербом міста, купцем-монахом, синьожовтий прапор. Падає короткий наказ: „На прапор глянь!" І з глибини сердець, із щастям переповнених грудей виривається гимн: „Вже воскресла Україна!" . . .

. . . .

І пригадуються слова поета: „Хвилино, не втікай! На віки цілі закам'яній! Ти красна така й велична!" . . .

Хто раз у житті хвилину таку пережив, до смерти її не забуде і серце в грудях живіше битиметься на згадку про неї, ту хвилину величну!

То нічого, що ми втратили нашу самостійність. Найважніше те, що ми були спроможні викресати з себе стільки вогню національної свідомости, щоб стати . . . творцями такої хвилини. Будь же благословенна ти, Хвилино Свята, Богом самим дана! Вже сорок один рік, кожного року першого листопада переживаю я Тебе. І вірю, кріпко вірю, що прийде ще час, коли цілий український нарід переживе тебе ще раз. Коли знова воскресне Українська Держава!

І хвилиня ця не мине! Ніколи! Але тривати буде так довго, доки сонце на Україні світити буде . . .

Чужина, жовтень, 1959.

Лікарі ствердили добрий стан здоров'я Президента

Вашинґтон. — Лікарі, які провірювали стан здоров'я президента Айзенгавера при кінці минулого тижня, ствердили, що Президент втішається добрим здоров'ям, хоч і досі ще не є вповні вилікуваний з легкого бронхіту. Бюлетень підписали його особистий лікар генерал майор Говард МекСнайдер і головний армійський лікар генерал поручник Ліонард Д. Гітон, після докладної перевірки здоров'я президента Айзенгавера в армійському шпиталі Волтера Ріда. Президент заявив, „що в шпиталі було так добре, що він радо ходив би туди частіше". Особистий секретар Білого Дому Джеймс Ґаґерті заявив журналістам, що „лікарі дораджували Президентові, що як тільки це буде можливо, він повинен виїхати на сухе і тепле повітря, бо це було б корисне для його здоров'я". Президент конферував із державним секретарем Крістіяном Гертером, і не міг грати в ґольфа в суботу, бо падав дощ. Лікарі вдоволені зі стану здоров'я Президента, який недавно закінчив 69-ий рік життя, і який у вересні 1955 року хворів на тромбозу серця, а в червні 1956 року перебув операцію внаслідок запалення грубої кишки. В листопаді 1957 р. він мав легкий атак паралічу.

● 34-річна артистка Аннет Сіммондс, дружина вайкавнта Данґана, одна з найвизначніших красунь лондонської аристократії, згинула минулого тижня в автомобільній катастрофі на передмісті Лондону. В тій катастрофі згинули також обидва водії, а один пасажир був тяжко ранений.

● У столиці Ірляндії, Дубліні, робітники розбираючи старий будинок, знайшли на горищі 5 образів, що їх за невелику ціну купив колекціонер Дейвід Карріт. Протягом двох років знавці обслідували ці образи і врешті вирішили, що їх автором є Франческо Гарді, маляр з першої половини 18-го сторіччя. Вартість образів оцінено на 500,000 фунтів ($1,400,000).

З наших буднів

„СВОБОДІ" В АЛЬБОМ

(З приводу жовтневої кампанії)

На Жіночій Виставі в Народному Домі підійшов до мене поважний молодець, подав запрошення в білій коверті і сказав:

— Запрошую вас прийти на відкриття моєї виставки в Літературно - Мистецькому Клюбі.

Хто це сказав?.. Зеньо Онишкевич! Отакий хлопчина був, коли ми обидва, десять років тому, пригалювали на кораблі „Ерні Пайл" до берегів цієї обітованої землі. А сьогодні він викладає в американському каледжі, мистець-маляр, знаний між своїми й чужими, завтра відкриває свою виставку картин. А пройде ще з десяток років, та й буде святкувати свій ювілей.

Милий Боже, як той час летить!.. Проте, коли вже йде мова про популярні тепер ювілеї, то я, від біди, міг би теж відзначити одне десятиліття . . . Це був якраз кінець жовтня і таке красне, індіянське літо, як сьогодні, коли, перед десятьма роками, я дістав з редакції „Свободи" свій перший чек — за гумореску „Слово про панів докторів".

Лист із вище згаданим „залучником" знайшов мене далеко від Ню Йорку та й Джерзі Ситі, в такому селі, що —називалося Іст Галвей і начисляло тридцять хат. Мій вуйко-спонзор ставив тоді тридцять-першу, а я, тимчасово безробітний, помагав трохи на будові. Ну, помічник був з мене нікудишній, це інше діло. Одного разу, пригадую, коли я попихав тачку з цементом, тачка вивернулась і я полетів з нею до рова та трохи не забився.

Мій вуйко похитав головою і сказав:

— Вел, ти, хлопче, Америки не збудуєш, це зразу видно. Тобі треба якоїсь делікатної роботи. Знаєш що? Я тобі вирентую таку будку з содою та цукерками, — вона тутки називається „кенді-штор". Будеш собі стояти за лядою, попивати „кока-колу", а грошики самі напливатимуть.

Як бачите, переді мною стелились тоді світлі перспективи, і хто зна, як би я нині стояв, якби був послухав вуйкової поради. Правда, може не зробив би такого бизнесу на цукерках, як інж. М. Лепкалюк на „гайвеях" і мостах, все ж таки за 10 років часу відав таки мав би в своєму доробку дві - три книжки (банкові).

Так що ж . . . Цей перший чек „Свободи" збив мене, так сказати, з правильного шляху. А ще більше випровадив мене з рівноваги сердечний лист головного редактора, який хвалив мою гумореску, заохочував писати далі і запрошував, при першій нагоді, відвідати редакцію „Свободи" . . . Це й вирішило мою долю! Ого! — подумав я. — Коли запрошують, то мене там конче потребують! Видно Метрополія не може без мене обійтися!

У такий погідний, осінній день, як сьогодні, я залишив село з тридцять одною хатою і виїхав до Ню Йорку. А там почалася моя кар'єра фейлетоніста і „письменника" - гумориста", як то нас із Миколою добрі люди охрестили . . . Коли потім куми і сусідки питали, бувало, моєї тьоті: „Місис, а чому ваш скиталець не жениться?" — тоді тьотя з меланхолією в голосі говорила:

— Ґудбай, пропало діло! Він уже вженився з „Свободою".

Наше подружжя триває незмінно десять років, а це, мусите признати, як на американські обставини, теж не абиякий рекорд.

Ікер.

НОВІ ВИДАННЯ:
„В ЙОГО ТІНІ" Нарис Н. [illegible] **$0.75**
„КОБЗАР" Т. Шевченка (повне видання) в оправі **$2.85**
Замовлення враз з належитістю висилайте на адресу
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

УКРАЇНСЬКІ БАТЬКИ!
ПРИДБАЙТЕ ДЛЯ ВАШИХ ДІТЕЙ
„ШЛЯХ ВЕЛЕТНЯ"
— Ілюстровану розповідь про життя
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,
відомої української поетеси
Наталі Лівицької Холодної,
[illegible] М. Борецького.
[illegible]
• Ціна й виносить тільки $3.50 •
Замовлення слати
"SVOBODA" P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

— НЕМА ТО ЯК ОСІННЮ НА СОЮЗІВЦІ —
СОЮЗІВКА
ВІДКРИТА на протязі ЦІЛОГО РОКУ
ВЕСНОЮ — ВЛІТКУ — ВОСЕНІ — ЗИМОЮ!
Найкраще і найприємніше місце відпочинку в горах Кетскилл
— на —
СОЮЗІВЦІ
чудовій
ВАКАЦІЙНО-ВІДПОЧИНКОВІЙ ОСЕЛІ У.Н.СОЮЗУ
біля містечка Кергонксон, в стейті Ню Йорк.
ГАРНІ ВИГІДНІ КІМНАТИ. — ЗНАМЕНИТА КУХНЯ.
ЧУДОВА ГІРСЬКА ПРИРОДА.
СПОРТОВІ І РОЗВАГОВІ УДОГІДНЕННЯ.
Замовляйте місце, виповнюючи внизу формуляр (по-англійськи) та пересилаючи його на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASS'N ESTATE
Kerhonkson, N. Y. — Telephone 5641

Name ....
Address ....
Enclosed is reservation deposit $........ for .... persons,
1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
Date of arrival .... Time ....
for .... weeks.

Спорт

ЗМАГАННЯ „ТРИЗУБА"

Филаделфійський „Тризуб" відбув в перших тижнях місяця жовтня цілу низку змагань в рямцях Американської Професійної Ліґи, незалежної аматорської ліґи филаделфійської области і українських змагань за мистецтво Союзівки та в рямцях мазепинських святкувань. Професійна ланка „Тризуба" зміцнена 4-ма арґентинськими українцями: Ногою, Савичем, Кравцем та Соболем, сербом Переносом та американцем Феррісом відбула три змагання за мистецтво в Стеттен Айленді, Балтіморі та Ню Йорку.

Кольомбо — Тризуб 2:1 (1:1)

4-го жовтня Стеттен Айленд, Н. Й. — „Тризуб", який дивився з легковаженням на найновішого пришельця Американської Професійної Ліґи, натрапив на дружину швидку та жертвенну, що виявилася дуже небезпечним противником на своїм мініятурнім спортовім майдані. Кольомбо в минулім сезоні здобуло мистецтво аматорської метрополітальної ліґи, відібрало досі по 2 пункти Балтіморським Помпеям, Нюйоркському Гакоахові та Филаделфійським українцям. Кольомбійський напад в складі: Корбо з Німеччини, Команзо з Неаполю та Тоґіос з Греції, підсилені Зеляшім з Бруклин Ітелісне та арґентинцем Сансоне, творить суцільний, добре зіграний тім, що двічі прорвався через тризубівську оборону, що того дня мала особливо слабий день. Одні ворота завинив Варварюк, що непевно ловить м'яч та якого техніка гри не є на рівні з іншими лініями „Тризуба". До проґраної „Тризуба" причинився нерішений рефері, який ворота, стрілені правильно Савичем, по дискусії з грачами з Кольомбо, уневажнив.

Помпеї — „Тризуб" 1:2 (1:1)

11-го жовтня, Балтімор, Мд. — „Тризуб" грав без Рача, Захара та з фізично виснаженим Іласм, що приїхав безпосередньо з міжнародних змагань ЗДА з Мехіком. В красках „Тризуба" заграв проте перший раз серб Переніс та четвертий арґентинський змагун Євген Кравець. „Тризуб" зробив милу несподіванку своїм симпатикам, задемонструвавши жертвенну й амбітну гру, що дала їм заслужену перемогу.

В другій половині „Тризуб" практично пересиджував під воротами Помпеїв, що грою на час та муруванням воріт спаслися від гіршої проґраної. І через те вислід 2:1 для „Тризуба" не є віддзеркаленням його переваги та рівня гри, що його „Тризуб" показав в Балтіморі. Дебют Переноса та Кравця випав задовільно, і оба вони показали добре опанування м'яча та завдатки на великих змагунів.

Бруклин — Італісне — „Тризуб" 1:2 (1:1)

18 жовтня, Бруклин, Н. Й., грище Еббетсфілд. — Своєю черговою перемогою доказав „Тризуб", що він є поважним кандидатом на мистця Американської Професійної Ліґи. Склад „Тризуба": Кулішенко (Варварюк), Смолинський, Переніс, Ілай, Рач, Кравець, Юрчак, Гюз, Ферріс, Нога, Ноттум (Соболь).

І знову, як в Балтіморі, перевага „Тризуба" над італійцями не найшла свойого вияву у кількості добутих воріт.

Італійці запродукували технічно добру, але тактично брудну гру, повну фавлів та вільних, що спинювало усі атаки „тризубців" та розбивало усі їх заграння. Ті ситуації, що до речі являються на кожних змаганнях „Тризуба", є спричинені неміччю тризубівських крил, що не мають ані біґу, ані належного опанування м'яча, ані належної технічної кондиції. На цей недолік ми вже звертали декілька разів увагу в наших рецензіях, але досі без успіху. Ворота для італійців здобув арґентинець Андрая, а для „Тризуба" Гюз.

„Тризуб" відбув досі 4 змагання за мистецтво з найкращими дружинами Ліґи. Наступні змагання, з яких два відбудуться у Филаделфії, можна вважати передишкою для „Тризуба" та певними пунктами. Але часом найслабша дружина може стати спортовою несподіванкою.

Змагання за мистецтво Професійної Ліґи в неділю 18-го жовтня ц. р. принесли такі висліди:

Бруклин — Італісне 1:2.
Юрик — Кольомбо 1:10.
Гакоаг — Поліш Фальконс 8:2.
Фол Ривер — Помпеї 4:2.
Ґаліція — Портуґіз 1:0.

ТАБЕЛЯ ГОР НА ДЕНЬ 10—18 1959

	гор	пунктів	від. воріт
Кольомбо	4	8	19:4
Фол Рівер	5	8	18:7
Гакоаг	4	6	13:9
Тризуб	5	6	9:8
Італісне	4	4	9:6
Портуґіз	4	2	8:7
Ґаліція	1	2	1:0
Помпеї	4	2	8:10
Пол. Фальконс	3	0	6:19
Юрик	4	0	5:26

Негірші успіхи за свою професійну ланку мають тризубівські юньйори, що в рямцях Мазепинського Здвиґу Молоді побили в дні 18 вересня п. р. чемпіона Америки, чемпіона нюйоркської Ліґи ДАФБ-у і першуна СУАСТ-у Схід, непобідиму досі дружину УСК Ню Йорк вислідом 2:1. Цей вислід в українських спортових колах вважається найбільшою сенсацією дня. Ворота для тризубців здобув Поритко і Чубатий. Не гірше за юньйорів написалася тризубівська жіноча команда відбиванки, що здобула чемпіонат та пам'яткову нагороду Мазепинського Здвиґу Української Молоді. (ляч)

Журналіст Лусі ствердив велику популярність Ніксона між республіканцями

Шикаґо. — Журналіст часописного концерну Скріпса-Гаварда Чарлз Лусі перевів опитування в усіх стейтах цієї країни і ствердив, що віце-президент Ричард М. Ніксон має велику підтримку в усіх майже партійних провідників Республіканської партії, а про нюйоркського губернатора Нелсона А. Рокефеллера майже ніхто не знає у стейтах середньої і західньої Америки. Популярність Ніксона зросла після його поїздки до СССР, бо загал населення думає, що Ніксон є за мир із СССР, і тому пізніше прибув до цієї країни з візитою совєтський прем'єр Нікіта Хрущов. Рокефеллер міг би поправити своє становище тоді, коли б йому вдалося перемогти Ніксона у правиборах в таких стейтах як Ню Гемпшир, Огайо, Вискансин, Ореґон і головне в Каліфорнії, яка є стейтом Ніксона. Коли б тепер були правибори, то, напевно переміг би в них Ніксон. Що буде в 1960 році — не знати, але Рокефеллер мусітиме дуже працювати, щоб перемогти популярність, яку Ніксон здобув собі впродовж сімох років віце-президентури.

Лікарі ствердили, що курення цигарок спричиняє т. зв. емфизему

Вашингтон. — Два лікарі в шпиталях адміністрації військових ветеранів д-ри Арнолд Л. Флік і Ричард Р. Петон ствердили, що сильне курення цигарок „забиває" легені і спричиняє недугу легенів, яку називається „емфиземою". Під час курення цигарок задимлене повітря осідає в порожнинах легенів, і пацієнт має трудноці видихати повітря та терпить подібно як від астми. Але емфизена є докучливіша від астми, бо вона є постійна, а астма діє тільки деколи, спричиняючи спазми легенів. Курення цигарок спричиняє майже постійний кашель, збільшення виділювання слини, і курці частіше переступджуються як некурці цигарок. Курці люльки і сигар, які не втягають до легенів диму, не хворіють на емфизему. Ці доктори досліджували 222 пацієнтів у своєму шпиталі і свої досліди опублікували в журналі "Internal Medicine", який видає Американське Лікарське Товариство.

Передбачають, що цього року на шляхах згине 40,000 осіб

Шикаґо. — Секретар Президентового Комітету для Справ Безпеки на Шляхах Дж. В. Бітея передбачає, що в цьому 1959-му році в автових катастрофах згине коло 40,000 осіб. Він сказав, що цьому Комітетові вдалось було дійти до того, що число випадків на шляхах в двох попередніх 1957 і 1958 роках почало було зменшуватися, але в цьому році ця тенденція припинилася, бо кожного місяця 1959-го року число вбитих в автових катастрофах є більше в порівнянні з місяцями 1958 року. Якщо так піде дальше, то число вбитих на шляхах і вулицях винесе в 1959 році коло 40,000, — на 6,000 більше від числа вбитих в Корейській війні, яка тривала майже три роки.

Експорт ЗДА в третій чверті цього року збільшився

Вашинґтон. — Департамент торгівлі стверджує, що експорт ЗДА в третій чверті ц. р. збільшився згідно з тимчасовим обрахунком і становив в місяцях липні, серпні і вересні 17,300,000,000 долярів в річному відношенні, а в другій чверті ц. р. виносив — $15,600,000,000, а в першій чверті $15,200,000,000 в річному відношенні. Експорт в цілому 1958 році виносив тільки 16,200,000,000 долярів, а в третій чверті 1958 року він виносив $ 16,600,000,000 в річному відношенні. У вересні цього року ЗДА вивезли товарів на суму 1,472,000,000, на 10 відсотків більше в порівнянні з серпнем ц. р. Зменшення експорту спричинене і страйком сталеварів, бо зменшилася в серпні скількість експортованої сталі.

Із Спортової Хроніки

Змагання за мистецтво німецько - американської футбольної Ліґи поміж Українським Спортовим Клюбом в Ню Йорку та німецькою командою Гота в неділю закінчилися нерішеним вислідом 2:2. Інші чотири УСКівські команди свої змагання програли.

Де Ґоль закликає військо й адміністрацію в Альжирі до „відданости й дисципліни"

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль окремим зверненням до військовиків і цивільної адміністрації в Альжирі з минулої середи 28 ц. м. закликав їх до „відданости й дисципліни" супроти центральної влади. Де Ґоль підписався на тому зверненні, як президент і голова збройних сил, щоб підкреслити свою зверхність над військовиками. Він заявив, що „на мою відповідальність і згідно з слушними причинами я устійнив те, що має бути нашою акцією в Альжирі" та виправдував свій плян замирення на базі припинення збройних дій і переведення плебісциту щодо дальшої долі Альжиру. Заклик де Ґоля стоїть у зв'язку — пояснюють західні коментатори — з публічною критикою, з якою виступили проти останньої політики де Ґоля супроти Альжиру — маршал Альфонс Пієр Жуен, ген. Максім Вейґан і ген. Андре Целлер. На терені Альжиру — пригадують західні газети — військові і цивільні власті від п'ятьох років, відколи ведеться там війну з мусульманськими партизанами, фактично бойкотують і саботують розпорядження центральної влади з Парижу. Тепер де Ґоль і його прем'єр Мішель Дебре пригадують своїм альжирським підчиненим, що Париж рішуче реалізуватиме свою намічену політику. Пол Делюврі́с, що займає офіційне становище „генерального делеґата" уряду в Альжирі, скликав на минулу середу 300 керівних урядовців адміністрації в Альжирі та „порадив" їм свої особисті критичні міркування про політику уряду сховати до кишені й льояльно виконувати розпорядки централь ної влади. До Тунісу виїхав новий французький амбасадор, 41-річний професійний дипломат Марк Беґнер. Йому приписують місію нав'язання контакту з альжирським урядом, що має свій осідок в Тунісі.

Неру натякає на гострішу лінію Індії супроти комуністичного Китаю

Ню Делі. — На конференції 14-ох провінційних губернаторів в Індії прем'єр Джавагарлал Неру заявив, що індійський уряд прийме рішучіші заходи супроти комуно-китайської аґресивної політики. На цій дводенній конференції протягом чотирьох годин дебатовано над щораз гіршими взаєминами між Індією та комуністичним Китаєм. Обурення індійської публічної опінії з приводу кривавої сутички з 21 жовтня ц.р., в якій згинуло 9 індійських кордонних поліціянтів, не улягається. Однак президент Індії Расендра Прасад, признавши конечність пристосовувати політику до вимог народу, закликав до спокою та звертав увагу на своїй останній пресовій конференції, що змасування війська в прикордонній смузі радше збільшить небезпеку викликання війни, ніж зменшить її. Зате індійські газети критикують поведення уряду, який, мовляв, завжди ставився до 2.500-милевого північного кордону Індії, як до „дрімучого кордону" й тому занедбав укріплення його. В західній пресі щораз більше вісток на тему недалекого підписання між Індією і Пакістаном реґіонального договору приязни та взаємної безпеки — з уваги саме на спільну їх небезпеку збоку комуністичного Китаю. Шеф штабу індійської армії ген. К. С. Тімайя також промовляв до зібраних губернаторів та нiми запевнив їх, що Індія має достаточні збройні сили, щоб протиставитись комуно-китайській аґресії в провінції Лядах, яку китайські комуністи називають „своєю".

Прем'єр Іраку називає короля Йорданії „нащадком зради"

Баґдад. — Коли представник однієї баґдадської газети запитав прем'єра Іраку генерала Абдула Карім Кассіма, який все ще не вийшов із шпиталю, де лікується з ран отриманих в останньому замаху на нього, — що він думає про заяву йорданського короля Гуссейна прийти Іракові з допомогою проти комунізму, Кассім відповів: — „Гуссейн є нащадком дому зради, а Ірак здібний сам оборонитись проти атаки, з будь-котрої сторони вона прийшла б." Король Йорданії Гуссейн — це близький своя́к короля Іраку Фейсала II, вбитого під час революційного перевороту, що його перевів Кассім. Гуссейн різко наставлений проти комуністів, а Кассім спирається на комуністах проти панарабських націоналістах, при чому орудує протизахідньою демагогією. Все ж, деякі західні коментатори вбачають у тій відповіді Кассіма пересторогу й проти комуністів, що — мовляв — він має силу здавити всяке їхнє повстання. Кассім признався в тому самому інтерв'ю, що він вислав альжирським партизанам збрую, яка заповнила б вантаж десятьох літаків, та дав їм понад 5 мільйонів долярів і ще дасть півтори мільйона долярів грошової допомоги протягом найближчих двох місяців.

Український Народний Союз і „Свобода" це твердиня українців у вільному світі, які мають за собою 65-літню історію провідництва в політичних, соціяльних та культурних змаганнях нашої іміґрації в Америці.

Короткі Вістки

● Резиденція єпископа бачванських українців католиків Кир Гаврила Букатка в місті Крижевці в Юґославії згоріла вночі з 11 на 12 вересня ц. р., внаслідок підпалу. Згоріли теж усі господарські будинки і врятовано тільки деяку частину майна. Спричинників підпалу не зловлено.

● Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн, який від 1948 є постійним головою Демократичної Крайової Номінаційної Конвенції, недавно заявив, що в січні він скаже, чи хоче бути головою цієї конвенції в 1960 році. У політичних колах гадають, що коли він погодиться головувати в 1960 році, то це буде ознакою, що його приятель сенатор Линдон Джансон не кандидуватиме на президента. Рейбирн підтримує Джансона, і коли б Джансон рішився кандидувати, то Рейбирн мусів би аґітувати за нього.

● З польського удержавленого промислу викинуто понад 30 директорів і адміністраторів фабрик за різного роду зловживання. „Трибуна Люду" заповіла, що всіх незабаром судитимуть.

● Сенатор - республіканець із Висконсіну, Александер Вайлі, пропонує, щоб ЗДА випустили довкола Землі „міжнародного заповідача погоди" — сателіта, який збирав би дані про погоду і подавав їх до відома всіх, що цікавляться цією справою. Сен. Вайлі вважає, що це був би новий доказ того, що ЗДА ведуть перед у міжнародній співпраці, яка виходить на добро всіх держав.

● Комуно - мадярський уряд заявив офіційно претенсію на скарб, що його німці в чотирьох скринях вивезли були з Будапешту під кінець війни. Транспорт із скарбом попав під обстріл партизанів, і конвоюючі вояки затопили ті скрині в Дунаї недалеко чеського кордону. Тепер австрійська приватна фірма зайнялася видобуванням тих скринь із Дунаю.
Огаюо.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

КАЛИНА
48 E. 7th St. New York City
GR 3-3550
Найновіший КАТАЛОҐ ПЛАТІВОК — ДАРОМ.

● РІЗНЕ ●

НОВІ РІЗДВЯНІ КАРТКИ
16 штук за 1 дол.
Також з Вашим прізвищем 12 штук за 1 дол.
Пересилка моя.
A. JANUSZEWSKYJ
849 N. Winchester Ave.
CHICAGO 22, ILL.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую КРАЯНІВ з с. Замістя і Карапчева, пов. Вашківці, Буковина. Хто знав би, де перебуває мій батько Дмитро РУДНИЦЬКИЙ Олексів, нар. 1875 р. в с. Замістя, Вашківський р-в, Черновецька область, який в 1912 р. виїхав до Канади. Помер 1942 р. і залишив тестамент для мойого брата, який живе тепер в УССР. Хто мав би точніші дані, прошу повідомити доньку на адресу:
Eryka RAYMOND
3401 N. Troy Street
Chicago 18, Ill.

● ДО ВИНАЙМУ КІМНАТИ ●

4-кімнатне МЕШКАННЯ до винайму — без опалу. Чинш — $30 місячно.
Питайте:
DRESS STORE
371 Springfield Avenue
Newark, N. J.
або телеф.: BI 3-2074

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Коваленко Л.
„В ЧАСІ І ПРОСТОРІ"
Поезія
Ціна $2.00
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ПЕТРА МІРЧУКА
Українська Повстанська Армія
1942 — 1952
Книга має 320 сторінок літкого друку, багато ілюстрована оригінальними фоторепродукціями і коштує лише $3.00.
Замовляти

Добре читання для дітей і молоді.
Сойка–Штукарка
РОМАНА ЗАВАДОВИЧА
ЦІНА $1.00
Замовляти:
SVOBODA
81-83 Grand St. (Box 346)
Jersey City 3, N. J.

ВІЛІЯМ КОВАЛЬЧИК
Погребник
Community Funeral Home
Air Conditioned
Занимається похоронами. Ціни приступні для всіх. Обслуга чесна і найкраща. У випадку смутку в родині кличте, як в день так і в ночі:
Community Funeral Home
Yonkers, N. Y.
YO 9-7272

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх. Обслуга чесна і найкраща. У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

Петро ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

● ПРАЦЯ ●
● HELP WANTED FEMALE ●

РЕЄСТРОВАНІ МЕДСЕСТРИ
Загальна служба.
Початкова платня $305 місячно. Утримання в лікарні, $40 місячно, 40 год. в тижні. 6 свят в році. Наглядачі початкова місячна платня — $325. Комплетне одержання в лікарні. $40 місячно, якщо бажаєте.
Голоситись:
Director of Nurses
MEMORIAL HOSPITAL
Rawlins — Wyoming

ASSEMBLERS
в Englewood, N. J.
Околиця George Washington Bridge.
Фабрика Automotive Trim Panel Plant пошукує дівчат з досвідом в монтуванні частин при монтувальній лінії.
Автовий досвід неконечний.
Денні або нічні шифти.
Добра платня. Приємна праця. Юнія на фабрика.
PHILMONT
210 So. Van Brunt Street
Englewood, N. J.

● ПРАЦЯ ●
● HELP WANTED MALE ●

Загальні фабричні ПРАЦІВНИКИ
в Englewood, N. J.
Околиця George Washington Bridge.
Фабрика Automotive Trim Panel Plant пошукує досвідчених мужчин в монтуванні частин при монтувальній лінії.
Автового досвіду непотрібно.
Денні й нічні шифти.
• ДОБРА ПЛАТНЯ.
Юнійна фабрика.
PHILMONT
210 So. Van Brunt Street
Englewood, N. J.

В нашій КНИГАРНІ можна набути:
Т. ОСЬМАЧКА: КИТИЦІ ЧАСУ (нові твори, 132 стор.) ...... $ 0.65
О. КИСІЛЕВСЬКА: ЛИСТИ З-НАД ЧОРНОГО МОРЯ (з ілюстр.) 2.00
Олена КИСІЛЕВСЬКА: ПО РІДНОМУ КРАЮ (оповідання, нариси) 2.00
Іван МАНИЛО: ВАЙКАР (вибрані твори, з портретом автора, 104 стор.) 0.75
Іван СТОЦЬКИЙ: ПОТОЛОЧЕНІ ХЛІБА (оповідання, Австралія) 0.50
Олег ЗУЄВСЬКИЙ: ЗОЛОТІ ВОРОТА (поетичні твори) 0.45
І. МАНИЛО: СІЧ І ВІДСІЧ (нові твори) 0.30
Замовлення та належні гроші, висилайте на адресу:
SVOBODA
P. O. Box 346 — Jersey City 3, N. J.

ЩАДІТЬ ПОШТОЮ
ОПЛАЧУЄМО ПОШТУ В ОБИДВІ СТОРОНИ
6% ДИВІДЕНДИ РІЧНО
ДИВІДЕНДУ ВИПЛАЧУЄТЬСЯ АБО ДОЧИСЛЯЄТЬСЯ КОЖНОГО МІСЯЦЯ
FIRST CAPITOL SAVINGS & LOAN ASSOC.
U-11
Tower Building, East Baltimore St., Baltimore 2, Md.
ВІДКРИЙТЕ ТЕПЕР СВОЄ КОНТО!
Пишіть по безплатні інформації.
Прошу вислати інформатор U-11
Name ....
Address ....
City .... State ......

СЛОВНИКИ
Англо-Український Словник — 50,000 слів і виразів, 792 стор. в оправі — М. Л. Подвезько 5.00
Українсько-Англійський Словник — 1,011 стор, 60,000 слів — М. Л. Подвезько 5.00
Словник Чужомовних Слів — 25,000 чужомовних слів і виразів — І. Бойків, О. Ізюмов, Г. Калишевський, М. Трохименко .. 6.00
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ЛІКИ
ЦЕ НАЙБІЛЬШ КОРИСНИЙ ДАРУНОК ДО КРАЮ!
Висилаємо до Европи.
20% ЗНИЖКИ
Ґарантія доставы. — Мито оплачується тут.
Висилаємо ЛЕТУНСЬКОЮ ПОШТОЮ.
Rimifon, Penicillin, Streptomycin, Glucose, Cycloserine, Vitamins — Igrapyrin, Orinase (diabetes), Urodan.
Спеціялісти европейських рецепт полагодять Ваші рецепти точно.
СПЕЦІЯЛЬНІ ПАЧКИ
для хворих на туберкульозу, артретизм, ревматизм, для діабетиків, з високим тисненням крови і т. д.
Говоримо всіми мовами.
Пишіть або телефонуйте:
B. FELDMAN PHARMACY
111 Ave. "A" & 7th Street
NEW YORK CITY
Tel: OR 7-5980
Спеціяльно: При замовленні поштою або особисто, залучіть вирізок цього оголошення, а одержите на вищезгадані ліки й всі інші 20% знижки, яку з огляду на велике замовлення покупців — продовжуємо.

НОВА КНИГА
У ВИДАННІ УНСОЮЗУ!
д-ра Кларенса А. МЕННІНҐА
„ГЕТЬМАН УКРАЇНИ ІВАН МАЗЕПА"
КНИГА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, МАЄ 234 СТОРІНОК ТА ОХОПЛЮЄ ЦІЛЕ ЖИТТЯ ВЕЛИКОГО ГЕТЬМАНА.
Ціна — $3.50
Замовлення слати:
"SVOBODA", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 4353. Чекання.

— Найцікавіша тварина, що живиться трупами, — це гієна, — міркував Брістер. — Вони є задоволені, коли мають можливість бути при безпорадних людських істотах!

— Але майте на увазі... Коли вони будуть надто вілізливі, тільки відчиніть уста і пийте.

— Це маніяк, — з трудом сказав Редфілд. А після того вони мовчки чекали... Гіпнотична тиша виливала по краплі отруту, яка капала на їхні обличчя...